

İLK DÖNEM HALKEVLERİNİN EĞİTİM FAALİYETLERİ “KONYA HALKEVİ ÖRNEĞİ”*

Durmuş Yılmaz**

Nadire Emel (Süntar) Akhan***

ÖZET

1923 yılında Mustafa Kemal önderliğinde kurulan Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nde, Türk toplumunun hayatını kökten değiştirmeyi hedefleyen bir seri inkılaplar yapılmıştır. Mustafa Kemal tarafından hayata geçirilen bu yeniliklerin en önemlilerinden birisini, 19 Şubat 1932 tarihinde 14 vilayette açılan “Halkevleri” teşkil etmektedir. Yurt içinde halkı eğitmek amacıyla dokuz farklı alanda hizmet veren Halkevlerinin en önemlilerinden birisini, açılan ilk 14 Halkevinden biri olan, “Konya Halkevi” oluşturmuştur. Konya Halkevi, başta eğitim olmak üzere, halka her alanda hizmet vermiştir. Açtığı kurslarla yaygın eğitime yardımcı olmuştur. Eğitim faaliyetleri, bugünlere birçok değerli eser ve değerli şahsiyet kazandırmıştır.

Anahtar Kelimeler: Halkevleri, Eğitim, Konya

ABSTRACT

Several revolutions aiming to change the life of Turkish society root and branch were made in the Government of Turkish Republic which was established under the leadership of Mustafa Kemal in 1923. One of the most important novelties put in practice by Mustafa Kemal was the “Folk-House” opened in 14 cities in on February 19th 1932. One of the most important of these 14 Folk-houses which rendered services in different branches was “Konya Folk-House”. Manly in education, Konya Folk - House rendered services to public in all fields. If helped widespread education through the courses it opened. Its educational activities got these days to gain valuable works and personalities.

Key Words: Folk-Houses, Education, Konya

* Bu makale, ikinci yazarın yüksek lisans tezinden (Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya- 2004) özetlenmiştir.

** Prof. Dr., Selçuk Üniversitesi, Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü Sosyal Bilgiler Eğitimi Ana Bilim Dalı, Konya, dryilmaz@selcuk.edu.tr.

*** Yrd. Doç. Dr., Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü Sosyal Bilgiler Eğitimi Ana Bilim Dalı, Antalya, nesoas@gmail.com.

GİRİŞ

20. yy. başlarında Türk halkı yok olma tehlikesiyle karşı karşıya gelmiştir. Mustafa Kemal önderliğinde yüce Türk halkı esareti kabul etmeyerek, bağımsızlık yolunda işgalci güçlere karşı, milletçe mücadele etmiş millî mücadele sonunda bağımsızlığına kavuşan Türk halkı, ulu önderinin gösterdiği yolda muasır medeniyetler seviyesine gelmek için canla başla çalışmaya başlamıştır. Cumhuriyet'in ilanıyla Mustafa Kemal, yurt gezilerine çıkmış, halka inkılâpları, Cumhuriyet'in ana ilkelerini anlatmaya başlamıştır. Yeni kurulan devletin millî bir devlet olduğunu, bu devletin çağdaş, demokratik, laik, hukuk devleti olduğunu benimsetmeye çalışmıştır. Mustafa Kemal ve inkılâpçı kadrosu inkılâpların daha iyi anlaşılması, halka daha iyi öğretilmesi için halkı örgütleyecek modern kurum ve kuruluşların kurulması için gerekli çalışmaları yapmıştır.

Mustafa Kemal, tüm beklentilerin çözümünün “eğitimde” olduğuna inanmış ve bu yöndeki çalışmalarına ülkenin temellerini atmaya başladığı yıllarda başlamıştır. Mustafa Kemal meclisin dördüncü toplanma yılını açarken, 1 Mart 1923'te yaptığı konuşmasında Cumhuriyet ile millî egemenliğin sahibi halkın arasındaki bağın kurucusu olarak, eğitimin önemine işaret etmiştir. Mustafa Kemal bu konuşmasında yeni mekteplerin açılacağını ve bu mekteplerde halkı eğiteceklerini vurgulamıştır.

Mustafa Kemal cehalete karşı açılan savaşın yalnızca okullarda olmayacağını; ilköğretimin yanı sıra yetişkinlerin eğitilmesi için halk eğitimine de gereksinim duyulduğunu, buna bağlı olarak halk eğitim sistemleri oluşturulmaya başlanacağını altını o yıllarda önemle çizmiştir. Mustafa Kemal tarafından hayata geçirilen eğitim alanındaki yeniliklerin önemli bir ayağını “Halkevleri” oluşturmuştur. Bu önemli yaygın eğitim kurumları, 19 Şubat 1932 tarihinde 14 vilayette (Ankara, Afyon, Samsun, Eskişehir, Diyarbakır, İzmir, Konya, Denizli, Van, Aydın, Çanakkale, Bursa, İstanbul, Adana Halkevleri), “9 farklı alanda çalışan kolu ile inkılâpları halka anlatmaya çalışmıştır.” Halkevleri, dil ve yazı devrimi ile Mustafa Kemal'in deyişiyle, temeli “kültür” olan Cumhuriyet ideolojisinin ete kemiğe bürünmesi ve kurumlaşması ülküsünün bilinçlere işlenmesini sağlamıştır.

Halkevleri, 19 Şubat 1932'de Türk İnkılâplarının temellendirilmesi, Misak-ı Millî sınırları içinde Türk toplumunun gelişip güçlenmesi, hızla çağdaş uygarlık düzeyine yükselmesi amacıyla kurulmuş, yurt çapında başlatılan, “boş zamanları sosyal ve kültürel gelişmeyi sağlayan bir ortam içerisinden geçirtecek ve yararlı davranışlarla değerlendirecek¹” yaygın eğitim modelidir.

¹ Kadri Kaplan, “Türk Kültürü, Halkın ve Gençliğin Ulusal ve Çağdaş Eğitimi ve Halkevleri”, *Halkevleri Dergisi*, S. 79, Mart 1973, s.23.

Türk İnkılâplarının teorikten pratiğe dönüştürülmesinin en güzel örneklerinden birini teşkil eden Halkevleri, kent kent organize olarak Cumhuriyet devri eğitim ve kültür ağını ülkede örmüşlerdir. Cumhuriyet’in laik karakteri başta olmak üzere, rejimin siyasi dayanağı, Halkevlerinde titizlikle işlenmiştir. Fakat Cumhuriyet idaresi ile siyasi meselelerde çatışan fikirlerin halkevleri çatısı altında yer almamasına daima dikkat edilmiştir².

Halkevleri Türk Anayasası’ndaki altı ilkedен biri olan “Halkçılık” ilkesini somutlaştırmıştır. Evlerin amacı ilk olarak Anadolu’da millî kültürü inşa etmek olmuştur. İkinci olarak ise uygarlığın temelleri ve Cumhuriyet rejiminin milliyetçi, laik fikirlerini aşlamayı öğretmek, aydın kesim ve halk arasında köprü kurmaktır. Halkevleri, özünde kitleleri Cumhuriyet düşüncesine alıştırmak olan yeni rejimin temsilcileri olarak, toplum hayatına girmişlerdir³. Yani Halkevleri, Cumhuriyet’in aydınlanma aşkından doğan; toplumsallaşma, uluslaşma sürecinde demokratik ve halkçı bir kapı olarak⁴ görev yapmışlardır.

Halkevlerinin kuruluşu ile ilgili olarak Mustafa Kemal yurt gezileri sırasında fikirlerinden bahsetmiştir. O dönemin gazete manşetleri bu fikirleri şu şekilde aktarmaktadır:

“Gazi Paşa hazretlerinin Edirne seyahatlerinde edindikleri izlenimlere göre, memleketin çeşitli yerlerinde halkı bir araya toplamak, gençliği yükseltmek için yeni bir örgüt gerekli görünmektedir. Bunun için çeşitli illerde geniş Halkevleri binaları kurulacaktır. Bunlar en aşağı 1500 kişiyi alacak büyüklükte olacak, halkı eğitmek için; sinema, kütüphane gibi kuruluşlara sahip bulunacaktır. Halk Partisi, Gazi Paşa’nın emir ve yol gösterişleri ile şimdiden hazırlıklara başlamıştır. Fırkanın yakında toplanacak büyük kongresinde, bu hususta öneride bulunulacak ve karar alınacaktır⁵.”

HALKEVLERİNİN KURULUŞ AMACI

Halkevlerinin kuruluş amacını şöyle özetleyebiliriz: Milleti bilinçli, birbirini seven, anlayan, birbirine hoşgörülle yaklaşan, aynı ülkeye inanan, tüm milleti teşkilatlandırarak, millî ruhu canlı tutacak, halk içindeki sınıf farklılıklarını ortadan kaldıracak, Cumhuriyet’in ve inkılâpların savunucusu

² İlhan Başgöz, *Türkiye'nin Eğitim Çıkmazı ve Mustafa Kemal*, Kültür Bakanlığı Yayını, Ankara 1995, s.198.

³ Kemal Karpat, “The People’s Houses in Turkey”, *The Middle East Journal*, Winter-Spring 1963, s.55.

⁴ Ali Dündar, *Mustafa Kemal Devrim ve İlkeleri Işığında Eğitim ve Dil*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 2002, s.4.

⁵ *Cumhuriyet*, 2 Kanun-i Evvel 1931.

olacak, toplumsal ve kültürel kalkınmayı sağlayacak, Türk milletinin devletinin çağdaşlaşmasını sağlayacak “millî kültürü” benimsetmektir.

Halkevleri birçok bakımdan bir okuldur. Çünkü orada öğreten ve öğrenen vardır. Yani öğretmen ve öğrenci münasebetleri vardır. Fakat klâsik anlayışta bir okul karakteri taşımayan halkevleri, bu noktada yurt çapındaki yaygın eğitim modelinin en çarpıcı örneğini teşkil etmiştir⁶.

Bu tür bir yaygın eğitim, çalışma hayatının dışında sürdürülen, geniş ve kapsamlı olarak yürütülen bir faaliyet yelpazesi çizer. Halkevleri işte bu yelpaze içersinde Türk halkının millî değerlerini tanımasını, bunları işlemesini ve muasır medeniyetler seviyesine gelmesini sağlamıştır.

Halkevinin kuruluş hedefleri Mustafa Kemal tarafından “En kuvvetli ders araçlarına ve yetişkin öğretmen ordularına sahip olmak yeterli değildir. Halkı yetiştirmek, bir kitle haline getirmek gereklidir. Bunu Halkevi yapacaktır⁷.” ifadesiyle çizilmiştir. Mustafa Kemal’in çizdiği bu hedef başarıya ulaşmış; yine onun sözlerinde olduğu gibi, “Halkevleri ile bütün yurttaki geniş bir sosyal ve kültürel devrim yapılmıştır⁸.”

Gönüllü bir kuruluş olan Halkevlerinin ana amacı Atatürk ilkelerinin ışığı altında Türk kültürüne ve sanatına hizmet etmek, inkılâpları yaymak, kökleştirmek, halkı toplumsal ve kültürel alanlarda yetiştirmek olarak belirlenmiştir. “Dil ve yazın, güzel sanatlar, gösteri, kitaplık ve yayın, köycülük, müzik, halkbilim, spor, turizm ve gezi dallarında halka yardımcı olmak, onları bu konularda bilgi sahibi kılmak, yetiştirmek isteniyordu. Halkevleri, yetişkinlere yönelik bir eğitim yapmaktaydı. Örgüte 18 yaşından büyükler üye olabilmekteydi; ama örgütün çalışmaları üye olmayanlara da açıktı ve çalışmalardan 18 yaşın altındaki gençler de yararlanabiliyordu⁹.”

Halkevleri, halkı toplumsal ve kültürel alanda yetiştirmek için kapılarını halka açmış inkılâplar halka buradan yayılmış, halk çağdaş uygarlığa yönelmiştir.

O dönemde sorumluluk yüklenmiş olan hükümet adamlarının çeşitli konuşma ve demeçlerine göre, Halkevlerinin eğitimdeki öncelikli amaçları şöyledir:

- “Ulus bilincini, birbirini anlayan, birbirini seven, (millî) ülküye bağlı bir halk kitlesi biçiminde örgütlenmek,
- Kültür, (millî) ülkü, amaç birliğini güçlendirerek

⁶ Nafi Kansu, “Halkevleri Hakkında Bir Konuşma”, *Konuşmalar*, B.3, C.H.P.Halkevleri Neşriyatı, Ankara Birinci Teşrin 1942, s.9.

⁷ Hüseyin Yakış, “Cumhuriyetin 50. Yılında Halkevleri”, *Halkevleri Dergisi*, S. 78, Şubat 1973, s.15.

⁸ a.g.m.

⁹ Cevat Gencay, *Halk Eğitimi*, A.Ü Eğitim Fakültesi Yayınları, Ankara 1979, s.246.

toplumsallaşmayı sağlamak,

- Millî benliği oluşturan, millî ruhu biçimlendiren, güçlendiren kültür öğelerini ortaya çıkarıp geliştirmek,
- Köylü ile kentli, köylü ile aydınlar arasındaki ilişkileri düzenleyip arttıracak “köycülük” çalışmalarını yapmak,
- Cumhuriyet Halk Partisi’nin ilkelerini, bu ilkelerin ülkede nasıl uygulandığını halkımıza söylemek için kullanılan merkezler oluşturmak¹⁰.”

Halkevleri bu amaçlar doğrultusunda bir çeşit toplum eğitim merkezi olarak çalışmışlardır. Bu nedenle Halkevleri, Türk toplumunun geçirdiği önemli bir yaygın eğitim deneyi olmuştur.

HALKEVLERİNİN EĞİTİM ALANINDAKİ ÇALIŞMALARI

Halkevleri, hayata geçirdikleri dokuz şubesinde temel hedefini “eğitim” olarak belirlemiştir. Halkevlerin dokuz şubesi şunlardır: “Dil, Edebiyat, Tarih Şubesi, Güzel Sanatlar Şubesi, Temsil Şubesi, Spor Şubesi, İçtimai Yardım Şubesi, Halk Dershaneleri ve Kurslar Şubesi, Kütüphane ve Neşriyat Şubesi, Köycülük Şubesi”.

Halkevleri, buldukları çevre halkını dil ve edebiyat, güzel sanatlar alanında eğitmeyi, temsil şubesiyle fikirleri, sporla bedeni, sosyal yardımla duyguları eğitmeyi, kütüphane ve yayın şubesiyle eğitilen beyinleri beslemeyi, köycülük şubesiyle köylüyü eğitmeyi, tarih ve müze koluyla da geçmişi öğretmeyi hedeflemişlerdir. Halkevinin eğitim alanında halkı doğrudan eğiten şubesi ise Halk Dershaneleri ve Kurslar Şubesi olmuştur.

Halkevlerinin eğitim alanındaki en önemli faaliyetini açtığı kurslar oluşturmuştur. Halkevlerinin “Halk Dershaneleri ve Kurs” kolu, millet mekteplerinden sonra okuma çağını geçirmiş bireyleri yeni Türk insanı hâline getirmek, halkevlerinin en önemli görevi olmuştur. Burada öğretmenler fahri olarak ücret almadan çalışmıştır. Bu kol, halkevi binasının yanı sıra cezaevleri ve kahvehanelerle köylerde de kurslar düzenlemiş, dersler vermiştir. Türkçe okuyup yazma, fizik-kimya, meslek ve sanat, güzel sanatlar, yabancı dil ve orta dereceli okulların öğrencilerine bütünleme kursları bu kurslardan bazılarıdır. Öyle ki 40 farklı alanda kurs açılmış, kurslara on binlerce kişi katılmıştır¹¹.

Bilindiği üzere eğitimin ilk basamağı; “okuma-yazma” eğitimidir. Alfabe değişiminden sonra, eski yazı ile yazılan kitapların tümünün yeni kuşaklar için okunmaz hâle geldiği düşünülürse, Halkevi kitaplıklarının

¹⁰ a.g.e., s.347.

¹¹ Mustafa Ergun, *Mustafa Kemal Devri Türk Eğitimi*, Ocak Yayınları, Ankara 1997, s.205.

değeri büsbütün artmaktadır. “Buralar yeni yazının ilk okuma yuvaları gibi işlenmiştir. Çok defa bir kitapçı dükkânı bulunmayan nice kentte ve ilçede halkevi kitaplığı sanat ve kültür dünyasına açılmış tek pencere idi. Burada yalnız kitap değil, parti tarafından seçilip gönderilen dergi ve gazeteler de halkın okumasına sunulmaktaydı¹².”

Halkevlerinin hepsinde kitaplık ve okuma odası bulunuyordu. Çünkü halkevinin açılmasında ilk şart; kütüphane ve okuma odası olmasıydı. “Bütün bu kitaplıklardaki kitap sayısı, dergiler hariç 60.000 civarındaydı. 1944’ten 1950 yılına kadar bin çeşit kitaptan 100.000 sayı kadar satın alınarak kitaplıklara dağıtılmış; ayrıca elli iki dergiye abone olunmuştur¹³.”

Halkevlerinin eğitime verdiği bir diğer hizmet yaptığı dil çalışmalarıdır. Bu çalışmalar şu şekildedir:

“1.Dil Araştırmaları ve Kitap Yayını

2. Dil Çalışmaları

3.Dil Kurultaylarına Katılma ve Dil Bayramlarını Düzenleme

4. Türkçe Öğretme ve Halka Dil İşlerinde Yardımcı Olma¹⁴.”

Halkevlerinin genel olarak halkın kendini yetiştirmesi ve eğitmesine yönelik verdiği fikir sahasındaki çalışmaları ise şunlar olmuştur:

- “Dershaneler,
- Yayın (kitaplar ve dergiler),
- Konferanslar,
- Kütüphaneler, okuma odaları,
- Folklor-Etnoloji,
- Tarihî Tetkikat¹⁵”

Halkevlerinin halkın eğitimine yönelik yaptığı bu faaliyetlerden açılan kurslar, basılan eserler ve yapılan konferanslarla halka bire bir ulaşmak açısından oldukça olumlu sonuçlar elde edilmiştir. Örneğin; Halkevlerinde verilen 1933–1936 yıllarına ait eser, okuyucu, kurs ve ders, konferans sayıları şöyledir¹⁶:

¹² Başgöz, a.g.e., s.200.

¹³ Sami Özerdim, “Halkevlerinin Kitaplık ve Yayınları”, *Halkevleri Dergisi*, S. 86, Aralık 1973, s.4

¹⁴ Mustafa Özşarı, “Türk Dil Kurumu-Halkevleri Dil Çalışmaları”, *Türk Dili, Dil ve Edebiyat Dergisi*, S. 609, TTK, Eylül 2002, s.64.

¹⁵ C.H.P., *Halkevleri 1940*, Ulusal Matbaa, Ankara 1940, s.7.

¹⁶ C.H.P., *Sayısal Veriler ve Resimli Halkevleri Kataloğu*, Ankara CHP Genel Merkez Kütüphanesi

Yıl	Eser	Okuyucu	Kurs ve Ders	Konferans
1933	59444	149949	-----	915
1934	97187	428274	3102	1537
1935	106551	624727	6525	1543
1936	122809	874656	13193	2829

Halkevinde verilen kursların 1940 yılı istatistikleri ise şöyledir¹⁷:

Kurslar	Devre Sayısı	Müdavimler
Türkçe	158	11430
Yabancı Diller	39	2674
Biçki Dikiş	18	910
Müzik	36	1670

Kurslar	Devre Sayısı	Müdavimler
Daktilo-Steno	8	2109
İkmâlleri Yetiştirme 24	323	
Köy Muhtarları	5	585
Zehirli Gazlar	7	3691
Resim-Heykel	12	317
Çiçekçilik-Şapkacılık	29	9472
Muhasebe	3	246
Motorculuk	5	245

Bu istatistik bilgilerinden görüldüğü üzere, Halkevlerinin açmış olduğu kurslar oldukça fazla çeşitlilik göstermiş, bu kurslara sekiz yılda 34672 kişi katılmıştır. Açılan kurslar içerisinde Türkçe kursu, açılan kurs sayısı ve devam eden kişi sayısı bakımından ilk sırada yer almaktadır.

Halkevlerinin eğitim alanında verdiği bir başka önemli hizmet ise dergi yayınlardır. Halkevlerinin eğitim amaçlarından birisini de buldukları yörenin bilgilerinin derlendiği bir derginin yayınlanması oluşturmuştur. Halkevleri yerel tarih çalışmalarına verdiği önemi özellikle dergi yayınlarıyla göstermiştir. Halkevi dergileri, Türkiye Cumhuriyeti'nin sosyal ve kültürel tarihini hatta siyasal tarihini inceleyen ve bugünlere ulaşan çok önemli kaynaklar olmuşlardır.

Halkevlerinin yayınladığı dergiler ise şunlardır¹⁸:

¹⁷ C.H.P, *Halkevleri 1940*, s.19.

Halkevlerinin Çıkardığı Başlıca Dergiler

Adı:	Yer:
Görüşler	Adana
Taşpınar	Afyon
Yeşilirmak	Amasya
Ülkü	Ankara
Türk Akdeniz	Antalya
Çoruh	Artvin
Altın Yaprak	Bafra
Kaynak	Balıkesir
Burdur	Burdur
Uludağ	Bursa
Çorumlu	Çorum
İnanç	Denizli
Karacadağ	Diyarbakır
Edirne	Edirne
Altan	Elazığ
Yeni Türk	Eminönü
Atayolu	Erzurum
H.B Haberleri	Eminönü
Porsuk	Eskişehir
Başpınar	Gaziantep
Aksu	Giresun
Ün	Isparta
Fikirler	İzmir
Erciyes	Kayseri
Konya	Konya
Gediz	Manisa
İçel	Mersin
Yeni Milas	Milas
Muğla	Muğla
Ülker	Niksar
İnan	Trabzon
19 Mayıs	Samsun
Dıranaz	Sinop

¹⁸ Tefik Çavdar, "Halkevleri", *Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi*, C.4, İletişim Yayınları, s. 880.

4 Eylül	Sivas
Ocak	Urla
Bozok	Yozgat
Kara Elmas	Zonguldak

Bütün Halkevleri adına, Ankara’da yayınlanan Ülkü Dergisi Mart 1933’te ana yayın organı olarak faaliyet vermiştir. Dergi aylık muntazaman yayınlanmış, Ülkü en uzun soluklu Halkevi dergisi olmuştur.

Halkevleri, konferanslarla da çok geniş kitlelere ulaşmayı ve bu kitleleri eğitmeyi hedeflemiştir. Halk konferanslar aracılığı ile hem birbiriyle kaynaşmış hem de Halkevlerinin bire bir eğitim çalışmalarından yararlanmışlardır. Konferanslar, Halkevlerinin en yararlı fikir faaliyetlerinden birisidir. Bu konferanslar ister merkez tarafından düzenlenmiş olsun, ister bu evlerin kendi girişimleriyle hazırlanmış olsun, geniş bir halkı toplayabilmeleri ve kendilerinden beklenen eğitim çalışmalarını gerçekleştirmek adına oldukça önemlidir. Halkevlerinde yapılan konferanslar şu şekilde tertip edilmiştir:

- “Cumhuriyet Halk Partisi’nce profesörlere ve doçentlere verdirilen konferanslar.
- Halkevleri üyelerinin mevzularını kendileri seçerek verdikleri konferanslar.
- Asgarî çalışma plânına göre ilgili yıl içinde bütün Halkevlerinde verilmesi istenilen konferanslar¹⁹.”

Görüldüğü üzere dönemin en yaygın eğitim kurumu olan Halkevleri, hızla hedeflerini gerçekleştirmeye başlamış, çalışmalarının merkezine eğitim hedefini oturtmuştur. Halkevleri, 19 yıllık ilk dönem faaliyetlerinde her alanda kendini kanıtlamış halkın öğretmeni, halka uzanan yardım eli, yorucu geçen yılların ardından halkın dinlendiği, huzur bulduğu “evi” olmuştur.

Halkevleri eğitim alanındaki faaliyetleriyle oldukça önemli hizmetler vermiştir. 19 Şubat 1932’de 14 vilayette açılan halkevleri hızla çoğalmış, aynı yılın “haziran ayında bu kültür yuvalarına 20 tane daha eklenmiştir”.²⁰ Gün gittikçe artan halkevleri, amacına kısa sürede ulaşarak, 19 Şubat 1935’te sayıları 103’e erişmiştir. “103 halkevinin çatısı altına 2.100.000’ den fazla vatandaş girmiş, evlerin çalışmalarından istifade etmişlerdir. Türk şehirlerinde ve kasabalarında yaşayan insanların toplamının 2.380.000”

¹⁹ C.H.P., *Halkevleri 1940*, s.10.

²⁰ *Hâkimiyeti Milliye*, 25 Haziran 1932

olduğu²¹ dikkate alındığında Halkevi faaliyetlerinin ulaştığı kitlelerin fazlalığı ortaya çıkmaktadır.

CHP'nin Halkevlerinin eğitim faaliyetlerini değerlendirmesi kısaca şöyledir: "Fikirlerin, bilgilerin, yeni teknik ve usûllerin, ileri hayat şartlarının ders şeklinde gösterilmesi, öğretilmesi kadar vatandaş üzerinde müspet tesir bırakan vasıtalar azdır²²." Halkevleri bu doğrultuda yol alırken öğretmenlerden, yaptığı yayınlardan, zengin kütüphanesinden, verdiği konferanslarından ve halktan büyük kuvvet almıştır. Son olarak eğitim alanında Halkevlerinin Türk toplumuna şunları kazandırdığını söyleyebiliriz:

- "Toplumun kültürünü yaşatmak ve geliştirmek,
- Eğitilen kişiye yan gelir sağlamak,
- Bireyin toplumdaki yerini kavramasına ve kişiliğini geliştirmesine yardımcı olmak,
- Bireyin, siyasal sürece bilinçli katılmasını sağlamak için gerekli eğitimi vermek, halkevlerinin verdiği en büyük kazançlardır²³."

KONYA HALKEVİ ve EĞİTİM FAALİYETLERİ

19 Şubat 1932 tarihinde Konya'da "dokuz kol faaliyeti" ile hizmete başlayan Konya Halkevi, 19 yıl boyunca Konya halkına, başta eğitim olmak üzere, hemen her alanda hizmet vermiştir.

Konya Halkevi'nin eğitim hayatında en büyük hizmeti, hiç şüphesiz, Konya Dergisi olmuştur. "Bu dergi Türkiye içinde ve dış memleketlerde devamlı ve meraklı okuyuculara mâlik olmakla, yalnız bölge halkına değil, pek çok insana ulaşmış²⁴" eğitim ağını genişletmiştir. Konya dergisi "Ün ve Taşpınar ile birlikte Ülkü'den sonra en uzun süre yayın hayatını devam ettiren ve bu üç dergi gibi en uzun süre yayınlanan Halkevi dergilerinden biri olmuştur²⁵." Konya Dergisi ilk sayısından itibaren tarih, folklor, dil, edebiyat, etnografya, coğrafya, arkeoloji, jeoloji ve Türk tarihi alanlarında aranılır bir kaynak durumuna gelmiştir.

Konya Halkevi'nin eğitimde bir başka gücü de yayınlandığı kitap ve broşürleridir. Bu kitaplar harf inkılâbı sonrasında halkımıza yeni harflerle basılan birer kaynak kitap vazifesi görmüşlerdir. Okuma-yazmayı yeni

²¹ Behçet Kemal Çağlar, *1935 Halkevleri*, Ulus Basımevi, Ankara 1935, s.10.

²² C.H.P, *Halkevleri ve Halkodaları 1932-1942*, s.9.

²³ Gencay, a.g.e., s.355.

²⁴ Naci Kum, "Basın ve Yayında", *Yeni Konya*, 5 Eylül 1949.

²⁵ Nurettin Güz, *Halkevleri Dergileri (1932-1950)*, İletişim Dizisi No:1, Ankara 1995, s.89. (Adı geçen dergilerden Ün Isparta'nın, Taşpınar Afyon'un çıkarmış olduğu dergilerdir.)

öğrenen insanımız, bu kitaplarla ve o dönemin en zengin kütüphanelerinden birini teşkil eden halkevinin kütüphanesiyle okuryazarlığını ilerletmişlerdir. Bugün Konya Halkevi'nin çatısı altından geçmiş pek çok kişi, hâlâ Konya Dergisini ve Konya Halkevi'nin yayınlanmış olduğu eserleri açıp okuduklarını, çağımızda asla güncelliğini kaybetmediklerini belirtmişlerdir. Sanıyoruz bir kültür yuvası olan Halkevlerinin önemli bir halkası olan Konya Halkevinin yayınları, birçok araştırmacının da bahsettiği gibi, günümüzde de araştırmacıların aradığı kaynaklardandır.

Konya Halkevi, döneminin zengin kütüphanelerinden birini teşkil etmesiyle de öğrenmeye açık olan Konya halkına gerekli hizmeti vermiştir. Yeni okuma-yazma öğrenen halka kaynak sağlamış, okulda okuyan gençlere boş zamanlarını değerlendirme fırsatı vermiştir. Konya Halkevi ayrıca gençlere kütüphaneye gelme alışkanlığı kazandırmış, öğrencilere okullarından verilen ödevleri için kaynak kitap sağlamıştır. Bunun yanında Konya Halkevi Kütüphanesi inkılâpların umdelerini geniş bir halk tabakası arasına yayarak, Cumhuriyet'in attığı bu büyük adımda bir merhale olmuştur.

Konya Halkevi'nin eğitim alanında kuvvet bulduğu bir başka dal ise konferanslar olmuştur. Konferanslar ilk zamanlar halkı çekmekte zorlanmış, müsamer ve müzik gibi faaliyetlerle ilgi çekici hâle getirilmeye çalışılmıştır. Fakat konferansların değeri, halk için eğitim ve kültür seviyeleri ilerledikçe değişmiş konferanslar sıkıcı olmaktan çıkmış başlı başına alâka toplayan, kalabalığı çeken ve telkin vazifesini yapan bir unsur hâline gelmiştir. Bu konuda Ziya Çalık şöyle söylemektedir: “İlk zamanlarda yalnız Halkevi reislerinin ve mahdut elemanların söz almakta olduğu görülmüş; fakat gitgide konferansların sayısı ile birlikte konferansçıların adedi artmış, Halkevleri her bilgili ve imanlı vatandaşın konuştuğu kürsü durumunu almıştır²⁶.”

Gerçekten o günleri yaşamış değerli şahsiyetlerin anlattığı ifadeler de bu yöndedir. Konya Halkevi vereceği konferanslarda, o günün liseli ve üniversiteli gençlerine öncelik tanıma yoluna gitmiştir. O günün lise öğrencilerinden Hilmi Eminoğlu* da arkadaşlarının, okulun izniyle

²⁶ C.H.P., *Halkevleri ve Halkodaları 1932-1942*, s.4.

* Hilmi Eminoğlu ile Ocak- Şubat 2004 tarihinde yapılan söyleşiden. (Hilmi Eminoğlu, 1927 tarihinde Konya/ Altnekin doğumludur. 1945 yılında Konya Erkek Ortaokulu'ndan, 1948 yılında Konya Lisesinden mezun olmuş, aynı yıl İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ne başlamıştır. Hukuk Fakültesini bitirdikten sonra hâkim ve savcı olarak; Güneydoğu Anadolu, Doğu Anadolu ve Batı Karadeniz bölgelerinde görev yapmış; 1983 yılında Zonguldak Hâkimliği'nden emekli olmuştur. Bir süre Zonguldak ilinde avukatlık ve Belediye Meclis Üyeliği yapmıştır. 1993 yılında ise memleketi Konya'ya yerleşmiştir.)

Halkevi'nde konferans verdiğini söylemiştir. Konya Halkevi ayrıca okul gençliği arasında yaptığı münazaralarla hem yetişmekte olan gençliğin hem de kültür seviyesini ilerletme yolunda olan halkın, fikir dünyasına yeni ufuklar açmıştır.

Konya Halkevi'nin eğitim faaliyetlerinin vazgeçilmez unsurunu ise fedakârca, para bile almadan çalışan öğretmenleri oluşturmuştur. Yurt çapında büyük bir kalkınma hamlesine giren Halkevleri, öğretmenlerinden aldığı kuvvetle amaçladığı kültürel kalkınmayı başarma yolunda önemli mesafeler kaydetmiştir. Öğretmenler sayesinde, “müzik, yazı, temizlik, intizam, okuma cidden yüksek bir dereceye ulaşmış, halk psikolojisini iyi kavramış olan bu kıymetli unsurlar pek çok alanda fevkalâde şekilde muvaffak olmuşlardır²⁷.”

Halkevlerinin çalışmalarında büyük emeği bulunan öğretmenlerin, bu kültür yuvalarında çalışmaları Mustafa Kemal tarafından desteklenmiş öğretmenler Halkevlerinde eğitimden yönetime pek çok alanda hizmet vermişlerdir. Mevcut şubelerin âza sayısı bakımından da ilk sıralarda yer alan öğretmenler, devlet ileri gelenleri tarafından sürekli Halkevlerinde ve Halkodalarında çalışmaya davet edilmiş ve kültürel kalkınmada onlara duyulan ihtiyaç, şu sözlerle ifade edilmiştir:

“Bulduğumuz yerlerde Halkevlerini ve Halkodalarını sizlere güvenerek açmış ve sizlere emanet etmiş bulunuyoruz. Mes'ut, mütesanit büyük Türkiye'yi, münevver halk ve halkçı münevver birliği yaşatacak ve ilerletecektir. Bu uğurda hepimizden feragat ve hizmet, fikir ve emek beklenmektedir. Muasır medeniyeti yaratan zihniyetle bu memleketin tabiatını, bu milletin kültürünü işlemek ve süratle Türk varlığında yeni kıymetler belirtmek her Türk münevverinin kafasında vicdanında yer alması lâzım gelen bu cihetle halkevlerinde, halkodalarında belli başlı tatbik sahası bulunan bir vazifedir²⁸.”

Milli Eğitim Bakanı Hasan Ali Yücel'in bir makalesinde geçen bu ifadeler, halkevlerinin sekizinci yıldönümü dolayısıyla konuşan Başbakan Dr. Refik Saydam'a ait olup; “Milletçe yükselmek ideali için öğrenmeye ve öğretmeye mahsus birer kültür kaynağı olan halkevlerinin²⁹ çalışmalarında eğitimcilerimize duyulan ihtiyaç bu seslenişle dile getirilmiştir”.

Halkevlerinin Halk Dershaneleri ve Kurslar Kolunda ve diğer kollarında başarıyla hizmet veren öğretmenler, halkı kültürel ve sosyal açıdan en üst seviyeye getirmek amacıyla yola çıkmışlardır. Halk, hizmet aldıkları Halk Dershaneleri ve Kurslar Kolu'nda kısa sürede büyük başarılar

²⁷ Ziya Çalık, “Eğitmenler”, *Ekekon*, 15 Şubat 1940.

²⁸ Hasan Ali Yücel, “Öğretmenlerimizin Halkevinde Çalışmaları”, *Ekekon*, 23 Şubat 1940.

²⁹ a.g.m.

elde etmiş cehaletten aydınlığa çıktığı bu yolda eğitimin, eğitimcinin ve eğitim kurumlarının değerini kavramıştır. Yeni Konya Gazetesi’nde bu konuyu vurgulayan Hüsnü Çınar, dersane ve kursların başarılarının altını çizerken, tek sorunun maddî destek olduğunu belirtmiştir. Çınar makalesinde Konya Halkevi’nin verdiği eğitim hizmetinin, Konya için önemini şu şekilde dile getirmiştir:

“Bir milletin medeniyet yolunda ilerlemesi, devlet mekanizmasının bütün sahalarda lazım olan terakkiyi gösterebilmesi için; her şeyden önce o milleti meydana getiren fertlerin kültür bakımından yüksek seviyeye erişmesi lâzımdır. Bu gaye uğrunda her sahada açılan okullarda istenilen kültürü verebilmek için gayret sarf edilmektedir. Bununla beraber kültürel seviyeyi yükseltmek için eksik bir tarafımız göze çarpmaktadır. Bir kısım halkımız ve okuma imkânını bulamamış birçok gençlerimiz cahildirler. Bu okuma yazma bilmeyenlerin, okullara gidemeyeceğini göz önüne getirecek olursak, bunlara kültür sağlamak imkânını düşünmek icap eder. İşte bu bakımdan en faydalı usûl yer yer halk öğretmenleri çıkararak bu zümreye okuma yazmayı öğretmektir. Bu bakımdan kendi çevremizde yapılan teşebbüsleri araştırmayı düşündüm ve öğrendim ki, aynı gaye ile içtimâî seviyemizin yükselmesi için Konya Halkevi (Halk dershaneleri) ismi altında, cezaevinde A ve B sınıfları halinde Halk dershanelerini faaliyete geçirmiştir³⁰.”

Çınar makalesinde ayrıca, Konya Halkevi’nin açtığı kurslarda 1948–1949 yılında ilkokul öğretmenleri idaresinde açılan bu kurslar neticesinde 330 erkeğin ve 43 kadının okuma ve yazma öğrendiğine işaret etmiştir.

Konya Halkevi, yurt çapında açılan diğer halkevleri gibi Halk Dershaneleri ve Kurslar şubelerinin çalışmalarıyla memlekete çok faydalı hizmetler vermiştir. Halkevlerinin çalışma talimatnamesi ve programlarına göre açılan dersane ve kurslar hem okuyan gençlerin hem de okul dışında kalmış vatandaşların okulu durumunu almıştır.

Anadolu’daki en faal Halkevlerinden biri olan Konya Halkevi, zaman zaman açtığı meslek ve dil kurslarıyla Konya halkının eğitiminde önemli bir hizmet vermiştir.

Konya Halkevinin açtığı kurslar arasında “Hitabet Kursu” açılış yılının gazetelerinde göze çarpan bir kurs haberdur. 5 Haziran 1932 tarihli Babalık Gazetesi’nde açılan bu kursun amacının halkı irşat ve tenvir yollarının izahı olduğu bildirilmiştir. Halkevi bu yılın son ayında ise 13 Birinci Kanun 1932 (13 Aralık 1932) tarihli Babalık’ta çıkan habere göre, Muallimler Birliği binasında Almanca, halkevi binasında Fransızca, Fırka Vilayeti binasında

³⁰ Hüsnü Çınar, “Halkevi Dershaneleri ve Dil Kursları”, *Yeni Konya*, 11 Eylül 1949.

Muhasebe Kursu ayrıca haftada bir Millî Kütüphane’de halk dersleri açarak öğrencilerine konferanslar verdiğini duyurmuştur.

Konya Halkevi, güzel sanatlar şubesi 1933 yılında musikî dersleri vermeye başlamış keman, piyano, viyolonsel müzik aletlerinin kullanımının heveslilerine öğretileceği haberi Babalık Gazetesi’nin 3 Mayıs 1933 tarihli nüshasında duyurulmuştur.

Konya Halkevi, bu yıl içerisinde ayrıca “Daktilo ve Muallimlere mahsus terbiye kursları³¹” açmıştır.

Konya Halkevi 1934 yılında ise, modern musikî derslerine devam etmiş 35 öğrenciye Güzel Sanatlar Şubesi muntazam olarak ders vermiştir³². Ayrıca Halk Dershaneleri ve Kurslar Şubesi Fransızca, Almanca, daktilo ve muhasebe kursları, hapishanede bulunan mahkumlara okuma-yazma kursu açmıştır. Kursların öğrenci sayısının 100 olduğu³³da kaydedilmiştir.

Konya Halkevi 1935 yılında dört ulus dershanesinde 178 kişiyi okutmuş, üç kurs açmış, 109 kişiyi yetiştirmiştir³⁴.” Halkevinin verdiği derslerin sayısı 53, derslere devam edenlerin sayısı ise 327³⁵ olarak kaydedilmiştir. Halkevinin açtığı kurslar ise Lisan Kursları (Almanca ve Fransızca), daktilo ve muhasebedir. Halkevi bu kursları, binasının yetersiz olmasından dolayı Gazi İlkokulu’nda vermiştir³⁶.

Konya Halkevi dördüncü yılına açtığı kurslarla başlamış Almanca, Fransızca, müzik ve daktilo kurslarıyla halkevinin kış programı ³⁷ halka duyurulmuştur.

12. Kanun 1937 (10 Ocak 1937) tarihinden itibaren ise Konya Halkevi Fransızca ve daktilo kursu açtığını duyurmuş, haber Babalık Gazetesi’nde ilan edilmiştir. 1937 yılının sonlarına doğru ise daktilo, musikî, okuma-yazma kursları açılmıştır³⁸. Bu okuma -yazma kursları biri cezaevinde olmak üzere üç halk dershanesi tarafından yürütülmüştür ³⁹.

1938 yılında ise mevcut devam eden kurslara ilaveten “ortaokullarda ikmâle kalan öğrencilere matematik kursu açılmış, daktilo kursunun ise daim sûretle devam edeceği⁴⁰” kaydedilmiştir.

³¹ Halkevlerinin 1933 Senesi Faaliyet Raporları Hülasaları, s. 56.

³² Halkevlerinin 1934 Senesi Faaliyet Raporları Hülasaları, s. 70.

³³ a.g.e.,s.71.

³⁴ Halkevlerinin 1935 Senesi Faaliyet Raporları Hülasaları, s. 72.

³⁵ a.g.e.,s.237.

³⁶ Tahir Kurşun, “Halkevi Binası”, *Yeni Ses*, 13 Eylül 1935.

³⁷ *Ekekon*, 4 İkinci Kanun 1936.

³⁸ *Ekekon*, 28 Birinci Kanun 1936.

³⁹ *Türk İllüstrasyonu Konya Fevkalade Nüshası*, 23 Nisan 1938, No: 67/1, s.15.

⁴⁰ *Ekekon*, 5 Ağustos 1938.

1939 yılında ise “hesap ve hendese kursları” ve okul dışında kalan okuma-yazma öğrenmek isteyen vatandaşlara ise Türkçe kursu açılmıştır⁴¹.

Konya Halkevleri 1940 yılında ise devam eden kursların yanı sıra “gönüllü hastabakıcılık kursu”⁴² açmıştır. 1941 yılında da açtığı kurslara devam eden halkevi, mahallî sanatları destekleyici dokumacılık ve boyacılık gibi alanlarda da derslere başlayacağını⁴³ duyurmuştur. Halkevi 1942 yılında ise kız ve erkek 45’e yakın öğrenciye keman, piyano, mandolin, flüt ve viyolonsel dersleri açmıştır. Ayrıca saz ve cura dersleri de bu yıl içerisinde Silleli İbrahim Berberoğlu’nun denetiminde meraklı gençlere verilmiştir⁴⁴. Müzik kolunun açtığı bu kursların yanında temmuz ayı içinde bir de İngilizce kursu açılmıştır⁴⁵. 1942 yılında halkevi kursları ve devam eden kişi sayısı şöyle olmuştur: “28 kişi daktilo kursuna, 76 kişi Almanca, 37 kişi Fransızca, 13 kişi İngilizce, 15 kişi edebiyat, 26 kişi fizik, 120 kadın nakış, 52 kişi ise okuma-yazma kursuna muhtelif saz derslerine 40 öğrenci devam etmiştir⁴⁶.” Konya Dergisinin verdiği bu habere göre halkevlerinin açılışının onuncu yıldönümünde mevcut dil kurslarının yanında edebiyat, fizik, nakış kurslarının da açıldığını öğrenmekteyiz.

Konya Halkevi on birinci yılında yoksul çocuklar için bir okuma-yazma kursu açmış, kursa 50 çocuk devam etmiştir⁴⁷. Aynı yılın temmuz ayında ise daktilo kursunun ilk devresi sona ermiş 12 kişi kursu tamamlamış ve cezaevinde devam eden okuma-yazma kursuna ilaveten Fransızca kursu açılmıştır⁴⁸. Fransızca kursu ikmâlâ kalan öğrenciler için eylül ayında tamamlanmıştır⁴⁹. Bu yıl içerisinde halkevi ayrıca “daktilo kursunu tamamlamış ve 14’üne şehadetname* vermiştir⁵⁰.”

1944 yılında halkevi halk dershanelerinin merkezdeki ilkokullarında 150’si kadın 450 kişi ders görmüştür⁵¹. Yıl içerisinde ayrıca daktilo, matematik, Fransızca kursları devam etmiştir. Ağustos ayı içerisinde ise Fransızcadan 92, matematikten 104, daktilodan 16 kişinin istifade ettiği duyurulmuştur⁵².

⁴¹ *Ekekon*, 24 Birinci Teşrih 1939.

⁴² *Ekekon*, 6 Haziran 1940.

⁴³ *Konya*, Şubat 1942, S.40, s.43.

⁴⁴ *Ekekon*, 2 Temmuz 1942.

⁴⁵ *Ekekon*, 7 Temmuz 1942.

⁴⁶ *Konya*, Şubat 1943, Sayı 52, s.2.

⁴⁷ *Babalık*, 4 Mart 1943.

⁴⁸ *Konya*, Temmuz 1943, S.57, s.52.

⁴⁹ *Konya*, S.53-59, Ağustos-Eylül 1943, s.59

* Şehadetname: Diploma, sertifika.

⁵⁰ *Konya*, İkinci Teşrin-Birinci Kanun 1943, S.61-62, s.54.

⁵¹ *Babalık*, 23 Birinci Kanun 1944.

⁵² *Konya*, Ağustos 1944, S.70, s.49.

Bu kursların yanı sıra 1944 yılında Konya Halkevi, güzel sanatlar şubesi bir resim kursu açmış, gençlere ve küçüklere yönelik orkestra, caz ve saz derslerine devam etmiştir⁵³. Aynı yılın sonlarına doğru ise ikisi gündüz kadınlara, sekizi gece erkeklere özel 10 okuma-yazma dershanesi açmıştır. Ulus Kursları adıyla açılan bu kurslardan 212 kişi mezun olmuştur⁵⁴.

Konya Halkevi'nin kurs faaliyetleri tüm hızıyla 1945 yılında da devam etmiştir. 1944 yılında halk dersanelerinden Kasım ayında mezun olan öğrencilerden sonra açılan yeni kurs, 1945 Mart ayı içinde bitmiş, kurstan 418 öğrenci başarıyla mezun olmuştur⁵⁵. Bu mezuniyet basında geniş şekilde yer almış ve büyük takdir toplamıştır. 1945 yılı Haziran ayında ayrıca sanat kursu etkinlikleri başlamıştır. Küçük sanatlara dair teknik bilgiler vermek üzere demircilik, tesviyecilik, marangozluk dallarında süresi 6-12 ay arasında değişen üç kurs açılmıştır⁵⁶. Temmuz ayı içerisinde ise orta tahsil öğrencileri için matematik ve Fransızca kursları açılmış; resim kursunun ise hazırlıklarına girilmiştir⁵⁷. 1945 kişi açılan diğer kurslar ise kimya ve tabiiye kursları olmuş öğrenci sayısının ise oldukça fazla olduğu bildirilmiştir⁵⁸. Bu yılın Kasım ayında millî saz kursu açılmıştır⁵⁹. Yılın son ayında saz kursunun devam ettiği bildirilmiş A ve B olmak üzere cezaevine iki okuma-yazma kursunun açılacağı ilan edilmiştir⁶⁰. Cezaevindeki bu kurslara 200 kişi kayıt olmuştur⁶¹.

Konya Halkevi, 1946 yılı kurs faaliyetlerinde ilk olarak daktilo, saz, resim, elektrik ve çeşitli derslere ait kurslar açmıştır⁶². Bu yıl içerisinde ayrıca Hâkimiyet-i Millîye, Köprübaşı ve Akif Paşa İlkokullarında kadınlara ve erkeklere ayrı ayrı olmak üzere okuma yazma kursları açılmış⁶³, cezaevindeki kurslara devam edilmiş, şubelerin 60-70 arasında olmasından dolayı yeni şubeler açılarak, yoğun talebe cevap verilmeye çalışılmıştır⁶⁴.

1946 yılının Mayıs ayı içerisinde ayrıca yeni kurslar açılmıştır. Cezaevinde açılan 60 kişilik iki okuma-yazma kursundan başka Gazi İlkokulu'nda 26 erkek, Topraklık Okulu'nda 18 kadın, Necatibey İlkokulu'nda 43 kadın, Sedirler Okulu'nda 38 kadın, öğrencili dört okuma

⁵³ *Konya*, Eylül-Eylül 1944, S.71-72, s.55.

⁵⁴ *Konya*, İkinci Teşrin 1944, S.73, s.52.

⁵⁵ *Konya*, Birinci Kanun 1944, Ocak, Şubat, Mart 1945, S.74-75-76-77, s.63.

⁵⁶ *Babalık*, 26 Haziran 1945.

⁵⁷ *Konya*, Temmuz 1945, S.81, s.32.

⁵⁸ *Ekekon*, 21 Kasım 1945.

⁵⁹ *Selçuk*, 28 Kasım 1945.

⁶⁰ *Babalık*, 15 Aralık 1945.

⁶¹ *Selçuk*, 26 Aralık 1945.

⁶² *Konya*, Temmuz 1945, S.81, s.15.

⁶³ *Selçuk*, 6 Şubat 1945.

⁶⁴ *Selçuk*, 9 Şubat 1945.

yazma kursu açılmıştır. Öğrencilerin sayısı 100’ü kadın, 266’sı erkek olmak üzere 366’yı bulmuştur. Ayrıca 19 kız, 12 erkek daktilo kursunun üç aylık çalışma devresinin sonunda belge almışlardır⁶⁵. Ayrıca Konya Halkevi aynı yılın temmuz ayında Konya’da ilk defa etnografi* kursu açmış kursa 16 erkek, 5 kız 21 öğrenci devam etmiştir⁶⁶. Kasım ayında ise keman, mandolin, saz, piyano kursları açılmıştır⁶⁷.

Konya Halkevi yoğun kurs faaliyetlerine 1947’de ilk olarak Ocak ayı içerisinde İngilizce kursu açarak devam etmiş kursa 80 öğrenci kayıt olmuştur⁶⁸. Bu ay içerisinde ayrıca mandolin, piyano ve keman kursları açılacağı duyurulmuştur⁶⁹. 16 Haziran’da daktilo kursu açılacağı bildirilmiştir⁷⁰. 7 Temmuz’da güzel sanatlar komitesi fotoğraf kursu (Babalık 3 Temmuz 1947) açacağını duyurmuştur⁷¹. 1947 yılında Konya Halkevi ayrıca haftada üç gün devam edecek bir daktilo kursu⁷² ve 1 Ekim’de başlayacak İngilizce kursunun haberini vermiştir⁷³. Ekim ayında ayrıca resim öğretmeni Ziya Ünal’ın vereceği bir resim kursu açılmıştır⁷⁴.

1948 yılı kurs faaliyetleri ise, yılın ilk ayında açılan İngilizce kursu ile başlamıştır⁷⁵. Ayrıca stenografi* kursunun 10 Ocak’ta açılacağı duyurulur⁷⁶. Bu yıl içerisinde ayrıca ikinci devre daktilo kursları açılmıştır⁷⁷. Bunun yanı sıra bando öğretmeni Mustafa Berberoğlu tarafından bando kursu açılır⁷⁸.

1948 yılı içerisinde ayrıca İngilizce kursunun imtihanı yapılmış, bayanlara mahsus kabartma nakış kursu açılmış, dikiş, nakış, çamaşır ve çiçek kurslarına başlanmıştır. Temmuz ayının ilk haftasında ise ortaokul son sınıf öğrencileri için matematik kursu başlatılmıştır⁷⁹. Bu yılın açılan bir başka kursu ise ortaokul 2. ve 3. sınıf öğrencilerine ve lise birinci sınıftan

⁶⁵ Babalık, 21 Mart 1946.

* Etnografi: Ulusal veya sınırlı bir coğrafi bölgelerde yaşayan insanların meydana getirdiği gelenek ve göreneklere inceleyen bilim dalı.

⁶⁶ Konya, Temmuz-Ağustos 1946, S.93-94, s.32.

⁶⁷ Babalık, 14 Kasım 1946.

⁶⁸ Selçuk, 11 Şubat 1947.

⁶⁹ Selçuk, 2 Mayıs 1947.

⁷⁰ Selçuk, 13 Haziran 1947.

⁷¹ Babalık, 3 Temmuz 1947.

⁷² Selçuk, 9 Eylül 1947.

⁷³ Ekekon, 29 Eylül 1947.

⁷⁴ Selçuk, 14 Ekim 1947.

⁷⁵ Babalık, 15 Ocak 1948.

* Stenografi: Söylenen sözleri söylendiği kadar çabuk yazmaya elverişli, kısa ve yalın işaretlerden oluşan bir çeşit yazı yöntemi.

⁷⁶ Babalık, 6 Ocak 1948.

⁷⁷ Konya, Mayıs 1948, S.115, s.16.

⁷⁸ Ülkü, Mayıs 1948, S.17, Seri II, s.45.

⁷⁹ Konya, Haziran-Temmuz 1948, S.116-117, s.63.

bütünlemeye kalan öğrencilere açılan fizik ve kimya kurslarıdır⁸⁰. 1948 yılında halkevinde ayrıca fotoğrafçılık kursu, millî saz kursu açılır⁸¹.

Konya Halkevi 1949 yılı kurs faaliyetlerinde ise okuma-yazma bilmeyen kadın ve erkekler için, şehrin muhtelif semtlerinde sekiz ilkokulda ve cezaevinde iki kurs açılır⁸². Bunun yanı sıra 1 Nisan'da Fransızca kursu, 15 Nisan da ise matematik kursu açar⁸³. Ayrıca halk dershanelerinden 187 insan okuma-yazma öğrenmiştir⁸⁴. Halkevi temmuz ayında bir Fransızca kursu açmıştır. İkinci devre İngilizce ve Fransızca kursları ise ağustos ayında tamamlanarak dört kadın sekiz erkek 12 kişi diploma almışlardır⁸⁵.

Konya Halkevi 1950 yılının ilk ayında ise bir maliye kursu açmıştır. Bu kurs, 1950 yılında yürürlüğe giren gelir vergisi konusunda esnaf ve tüccarlara kolaylık olması için başlatılmıştır⁸⁶. Bu yıl içerisinde ayrıca Ulurmak, Akçeşme, Sedirler, Cumhuriyet ve Şehit Sadık İlkokullarında halk dershaneleri açılmış, okul dışı kalmış vatandaşlarımıza okuma-yazma öğretimi verilmiştir⁸⁷. Ayrıca kurslar komitesi önceki halk dershanelerinden 144 erkek, 43 kadına okuma yazma öğrettiğini de bildirmiştir⁸⁸.

Yıllara göre belirttiğimiz Konya Halkevlerinin açtığı kurslar genel olarak şunlardır:

1-Türkçe Kursları

- Okuma-Yazma Kursu
- Edebiyat Kursu

2-Müspet İlimlere Yönelik Kurslar

- Fizik Kursu
- Kimya Kursu
- Elektrik Kursu
- Tabiiye Kursu

3-Okul İkmâllerini Yetiştirme Kursları

- Matematik Kursu
- Fizik, Kimya, Edebiyat Kursları

⁸⁰ *Babalık*, 12 Ağustos 1948.

⁸¹ *Konya*, Ocak-Şubat 1949, S.123-124, s.51.

⁸² *Konya*, Ocak-Şubat 1949, S.123-124, s.56.

⁸³ *Konya*, Mart-Nisan 1949, S.125-126, s.36.

⁸⁴ *Konya*, Mayıs-Haziran 1949, S.127-128, s.56.

⁸⁵ *Konya*, Temmuz-Ağustos 1949, S.129-130, s.64.

⁸⁶ *Yeni Konya*, 6 Ocak 1950.

⁸⁷ *Ekekon*, 10 Şubat 1950

⁸⁸ *Ekekon*, 21 Şubat 1950.

4-Yabancı Dil Kursu

- Almanca Kursu
- İngilizce Kursu

5-Güzel Sanatlara Ait Kurslar

- Keman Kursu
- Piyano Kursu
- Viyolonsel Kursu
- Mandolin Kursu
- Flüt Kursu
- Millî Saz Kursu
- Nefesli Sazlar Kursu
- Cura Kursu
- Resim Kursu
- Fotoğrafçılık Kursu
- Mahallî Sanatlara Yönelik Kurslar
- Riyaziye Kursu

6-Pratik Hayat Sahasına Giren Meslekler ve Küçük Sanat Kursları

- Maliye Kursu
- Otomobil ve Şoförcülük Kursu
- Çiçek Kursu
- Çamaşır Kursu
- Dikiş Kursu
- Nakış Kursu
- Kabartma Nakış Kursu
- Stenografi Kursu
- Marangozluk Kursu
- Tesviyecilik Kursu
- Demircilik Kursu
- Gönüllü Hastabakıcılık Kursu
- Hesap ve Hendese Kursu
- (Muallimlere Mahsus) Terbiye Kursu
- Muhasebe Kursu

7-Spor Kursu

- Kayak, Boks, Güreş Kursları

Konya Halkevi'nin açtığı kurslarda pratik hayat sahasına giren meslekler ve küçük sanat kurslarına yönelik alanlar çeşitlilik göstermiş; ekonomik ve kültürel kalkınmanın başladığı söz konusu dönemde Halkevi, halkın iş sahibi olabilmesine pratik hayat bilgileri edinmelerine olanak tanımıştır. İlk dönem Konya Halkevi'nde kurs görmüş Konyalı önemli bir fikir insanı olan Arif Nushet Turgut* Konya Halkevi'nin açtığı daktilo kursuna katılmış; daha sonra iş başvurusunda bulunduğu PTT'ye Konya Halkevi, daktilo kursunda başarılı olduğuna dair bir yazı göndererek kendisini tavsiye etmiştir. Arif Bey, 1945 yılında Halkevi sayesinde PTT' de iş bulmuş; burada uzun yıllar çalışarak emekli olmuştur.

Konya Halkevi'nin açtığı kurslar arasında en yaygın olanı ve çok fazla insana yeni ufuklar kazandıran bir diğer kurs okuma-yazma kursudur. Halkevi, harf inkılâbı sonrasında halkımıza kendi ana dilini öğretmiş cezaevindeki insanlara varıncaya dek her kesime ulaşmıştır. Ayrıca fakir, kimsesiz çocuklara da bu kurslardan yararlanma fırsatı vermiştir. Bu kutsal görevi yaparken öğretmenlerle ve okullarla dayanışma içinde çalışmış yokluk içindeki birçok insana okuma yazma öğretebilme gayreti içerisine girmiştir. Halkevi'nin açtığı müspet ilimlere giren dersler ise ikmâl kalan öğrencilere yazın derslerini geçmek için bir fırsat yaratmış diğer yandan derslere devam eden öğrencilere ise şuurlu ve bilinçli düşünebilme kabiliyeti kazandırmıştır.

Güzel sanatlar şubesinin açtığı kurslar ise Türk insanının duygularını ve ruhunu eğitime yönünde sanatsal bir çaba göstermiştir. Halk, bu kurslara hem zevk almak hem de belli bir sanat dalında başarı gösterebilmek için rağbet etmiştir.

Yabancı dil kursları ise Türk gencinin ilimde ve fende ileri milletler düzeyine gelmesi için çaba harcamış ve okuma-yazma kursu kadar öğrenci toplamıştır.

Görüldüğü üzere Konya Halkevi, birçok alanda açtığı kurslarıyla halka çok büyük hizmetler sunmuş o dönem insanının yetişmesinde büyük hizmetleri olmuştur. Konya halkının okulu durumunu alan Konya Halkevi, günümüzde o çatı altından geçmiş birçok değerli büyüğü meslek sahibi, okur-yazar yapmış; "Bizim kuşağın yetişmesinde katkıları çoktur."* dedirtmiştir.

* Arif Nushet Turgut ile Ocak- Şubat 2004 tarihinde yapılan söyleşiden. (Arif Nushet Turgut, Konya'nın kültürel ve tarihi yönleriyle tanıtılmasında büyük emekleri geçmiş önemli bir kişidir. Kendisi 1928 Konya doğumludur. Yazı, şiir ve araştırmalarıyla Konya Kültürü'nün tanıtılmasında büyük rol oynamıştır).

* Sefa Odabaşı ile Ocak- Şubat 2004 tarihinde yapılan söyleşiden. (Sefa Odabaşı, 1929 Konya doğumludur. İlk, orta ve liseyi Konya'da tamamlamıştır. 1957 yılında askerliğini yaptıktan sonra, Konya Sosyal Sigortalar Kurumu'na memur olarak girmiş ve 1982 yılında emekli

Konya Halkevi'nin eğitim alanında verdiği en büyük hizmet, hiç şüphesiz, açtığı Halk Kursları olmuştur. Yaygın eğitimin en güzel örneğini veren bu kurslar, pek çok insanın her alanda eğitilmesine olanak sağlar. Bu yaygın eğitim kurumları, eğitime kurslar dışında başka hizmetler de vermiştir. Bunların başında yayınladığı kitaplar ve Konya Dergisi gelmektedir. Yayın hayatında yaptığı bu faaliyetlerle halkevi, halkın okur-yazarlığına ve genel kültür seviyesine büyük hizmetlerde bulunmuştur.

Konya Halkevi'nin eğitim alanında halka verdiği bir diğer hizmet ise sosyal yardım şubesinin katkılarıyla kimsesiz, fakir çocukların okutulmasıdır. Konya Halkevi, bu çocuklara giysi, kitap ve eğitim yardımı yapmıştır. Geleceğin teminatı olan çocuklara verdiği bu hizmetlerle Halkevi, yarınlara da en büyük yatırımını yapmıştır.

Konya Halkevi'nin eğitime verdiği en büyük hizmetlerinden biri de halkla bire bir iletişime girdiği konferanslarla sağlanmıştır. Genç yeteneklere kendilerini geliştirmek uğrunda imkân hazırlayan konferanslar, pek çok dalda Konya halkına hizmet vermiştir. Tıptan sağlığa, ziraata, çocuk yetiştirmeye, tarihe, coğrafyaya, güzel sanatlara, edebiyata halkı her alanda aydınlatmayı hedefleyen konferanslar, Halkevi eğitim faaliyetlerinin çok önemli bir yönünü oluşturmuştur. Bu konferanslar kimi zaman konferanslar dizisi şeklinde, kimi zaman Pazar Konuşmaları, Gençlik Sohbetleri adlarıyla halkla buluşmuştur. Verilen konferanslar konunun uzmanı tarafından halka sunulmuş, kimi zamanda lise ve üniversite gençliğine konferanslar verdirilerek hitabet kabiliyeti kazanmalarına olanak vermiştir. Halkevi kimi zamanda şehre getirdiği değerli uzmanlara konferans verdirmiş, halkın bunlardan yararlanmasını sağlamıştır. Halkevi ayrıca verdiği davet, temsil ve balolardan elde ettiği geliri üniversitede okuyan gençlerin ihtiyaçları için kullanmıştır.

Konya Halkevi'nin eğitime verdiği bir başka hizmet de dil üzerine yaptığı çalışmalardır. Dil komitesi tarafından şehrin öğretmenlerince hazırlanan eserler halkın ana dilini öğrenmesinde ve kültür seviyesinin yükselmesinde oldukça önemli faydalar sağlamıştır. Ayrıca on bine yakın derleme fişten oluşan atasözlerini, halk şarkılarını ve türkülerini toplayarak, Türk Dil Kurumuna katkıda bulunan Halkevi, millî değerlerin bulunup, geliştirilmesinde de önemli hizmetlerde bulunmuştur. Halkevi dil bayramlarında halkı kucaklayarak bayram coşkusu içinde kültürel faaliyetlerini sürdürmüştür.

olmuştur. Kendisi başta Türk tarihi ve Konya olmak üzere birçok değişik konuyla ilgilenmiş ve birçok eser vermiş çok yönlü bir araştırmacıdır. Sefa Odabaşı çok sayıda yerel ve ulusal gazete ve dergide yazı yazmış, söyleşileri yayınlanmıştır. Ayrıca ilgi duyduğu fotoğraf tarihi konusunda birkaç sergi de açmıştır. 22 Nisan 2004 tarihinde vefat etmiştir.)

Konya Halkevi'nin eğitime verdiği diğer bir hizmet ise Konya'nın zengin kütüphanelerinden birini teşkil eden Konya Halkevi Kütüphanesi'nin halka açılmasıdır. Halkevi, harf inkılâbının ardından yeni alfabenin benimsenmesinde halkın okuma-yazma kurslarına başladığı bir dönemde kütüphanesiyle büyük bir hizmet vermiştir. Bu zengin kütüphane, okula devam eden öğrencilerin de en büyük kaynağı durumunu almış öğrenciler okuldan aldıkları ödevleri Konya Halkevi Kütüphanesi'nde buldukları kitaplarla hazırlamışlar, boş zamanlarını bu kütüphanede değerlendirmişlerdir.* Halkevi Kütüphanesi verilen konferanslarla halkı düşünen ve üreten konuma geçirmeye çalışmıştır.

Halkevi'nde verilen bir başka eğitime yönelik faaliyet ise verilen temsiller ve konserlerdir. Temsiller sayesinde pek çok genç sanatsal etkinliklerde rol almış, piyesten alınacak dersin ve telkinin yanında gençlerin musikî eğitimi almasına da olanak tanımıştır. Bayramlar, toplantılar renklenmiş ve bu sayede birlik ve beraberlik duygusu pekişmiştir.

Konya Halkevi'nin en faal kollarından biri olan Temsil Kolu'nun verdiği temsillerden bazıları şunlardır: "Cengiz, İkizler, Akın, Özyurt, Mete, Zor Nikâh, Şeriye Mahkemesi'nde, Çoban, Şeriatçı, Tırtullar, Mavi Yıldırım, Zehirli Kucak, Ayşe Pınarı, Kimsesizler, Zoraki Tabib, Bir Cihan Gördüm, Bir Cesaret Rekoru, Bir İlan Hatası⁸⁹." Ayrıca güzel sanatlar şubesinde açılan fotoğraf, resim, el işi sergileri de bu alanlarda eğitim alan vatandaşlarımızın kabiliyetlerini sergilemesine olanak tanımıştır. Bu sayede Halkevi, katılanların rekabet içerisinde en iyiyi verebilme azmini geliştirmiş; teorideki bilgilerini pratiğe dönüştürme noktasında teşvikçileri olmuştur.

Halkevi'ndeki bir başka eğitici faaliyet ise yakın yerleşim yerlerine yapılan gezilerdir. Bu geziler sayesinde halk hem yakın yerleşim yerlerini görme imkânı bulmuş hem de coğrafi ve tarihî açıdan bu yerleri yaşayarak öğrenmiştir. Halkevi ayrıca gençler arasında şiir okuma müsabakaları ve münazaralar düzenlemiştir. Böylece gençlerin hitap yeteneği kazanmalarını ve fikrî yapılarının gelişerek, düşüncelerini rahat ifade etmeleri amaçlamıştır.

Halkevi bu eğitici faaliyetlerin yanı sıra değerli şahsiyetlerin hayatlarını ve eserlerini tanıtıcı geceler düzenlemiş halkın tarihte, edebiyatta fikir alanında iz bırakmış şahsiyetleri tanınmasına yardımcı olmuştur.

* Hilmi Eminoğlu ile yapılan söyleşiden.

⁸⁹ Nurhan Karadağ, *Halkevleri Tiyatro Çalışmaları (1932-1951)*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 1998, s.261.

Bunların yanında Halkevi, çocuklara yönelik faaliyetlere de önem vermiş “Çocuk Saatleri” adı altında, çocukların eğlenmesine, terbiyesine ve eğitimine gereken hassasiyeti göstermiştir. Ayrıca gösterime koyduğu filmlerle de halkın görerek öğrenmesine olanak sağlamıştır.

Görüldüğü üzere Halkevi'nin her şubesi eğitime hizmet vermiş Halkevi her alanda halkı eğitmeye, halkın okulu, öğretmeni olmaya 19 yıllık faaliyetlerinde öncülük etmiştir. Halkevi bu hizmetleriyle dönemin en faydalı yaygın eğitim kurumu olmuştur.

Tarihin en eski şehirlerinden olan Konya, tarihin hemen her çağında önemli roller oynamıştır. Selçuklu Devleti'ne başkentlik yapan Konya, o çağların günümüzde de yaşayan tek tanıklarını -abidelerini- bağrında taşıyan, Anadolu tarihine damgasını vuran ender şehirlerimizden birisidir. Bu tarihî kent daha sonra Millî Mücadele yıllarında adına yakışır bir şekilde yurt bütünleşmesinde kendini göstermiş, şehrin güçlü sesleri olan Öğüt ve Babalık Gazeteleri yurdun sesi konumuna gelmiştir. Cumhuriyet devrinde de üzerine düşen vazifeyi en iyi şekilde yerine getiren Konya, Cumhuriyet'in ve inkılâpların temelinde oturduğu Halkevlerinin ilk döneminde de kendini en güçlü şekilde hissettirmiştir.

Konya Halkevi yaptığı çalışmalarıyla çevresine Cumhuriyet ülküsünü aşılama, inkılâpları kavratma, okul dışında kalmış insanlara bir okul vazifesi görmek, genç beyinleri yetiştirip, geliştirmek, genç yeteneklerin sesini duyurmak, bilginlere geniş ve serbest bir çalışma sahası temin etmek gibi çok yönlü çalışmalar yapmıştır.

Konya Halkevi bu yöndeki çalışmalarını yaptığı yayınlarla pekiştirmiş, faaliyetlerini duyurmuş, verdiği eğitimin kalıcı olmasını ve bugünlere ulaşmasını sağlamıştır. Konya Halkevi'nin kısacık ömrü, Şeref Kışmır' in sözleri ile ifade bulan “en kıymetli çiçeklerinin en nefis ve olgun meyvelerinin bulunduğu bir bahçesi⁹⁰” olan yayınlarıyla adından ve yaptıklarından o gün de bugün de konuşulur, övünülür durumdadır.

Konya Dergisi'nin bir nüshasında bu konuya şöyle işaret edilmektedir:

“Halkevimizin son yayınlarının yalnız Konya çevresinde değil, bütün yurt içinde ilgi ve alâka ile karşılandığını; muhtelif dergi ve aydınlarımızın yayınlarımız üzerinde durduklarını sevinçle görüyoruz⁹¹”

Konya Dergisi'nin satırlarında yayınlanan bu sözler, Halkevi'nin birçok faaliyeti arasında yayınlarının ve özellikle Konya Dergisi'nin yerinin önemine işaret etmektedir. Gerçekten Konya Dergisi, Halkevi faaliyetleri

⁹⁰ Şeref Kışmır, “Konya Dergisi”, *Konya*, Şubat 1946, S.88, s.21.

⁹¹ *Konya*, Şubat 1946, S.88; s.32.

içerisinde en çok takdir edilenidir. Çünkü bu araştırmada en çok güçlük çekilen husus o günlerin canlı tanıklarına ulaşamamak olmuştur.

Oysaki yaşayan en kıymetli, en canlı, ölümsüz tanıklar bugünlere ulaşan Konya matbu eserleridir. Konya Halkevi'nin yayınları da o döneme en iyi ışık tutan fenerleri durumundadır.

Bu yayınların başını, hiç şüphesiz ki, Konya Halkevi'nin "Konya" adlı dergisi çeker. "Konya" çıkmaya başlanıldığı günden günümüze kadar içeriği ile hâlâ canlılığını ve geçerliliğini korumaktadır. Türkiye'de eşine az rastlanır dergilerden biri olması itibarıyla yalnız Konya çevresinin değil, tüm memleket aydınlarının ilgisini üzerine çekmiş bir yapıt olarak göze çarpmaktadır. Bu değerli yapıt bugün bile yurt dışındaki üniversitelerden istenmektedir.

Halkevleri yayınları ile kendi bölgelerindeki kültürel verilerini, dil örneklerini, sosyal geleneklerini derleyerek toparlamış ve Cumhuriyet kültürünün oluşmasında önemli bir iletişim ağı görevinde bulunmuştur. Bu güçlü iletişim ağının hiç şüphesiz en önemli parçalarından birini de; Konya Halkevi yayınları oluşturmuştur. Konya Halkevi, dergi yayınına ilk olarak "Dil, Edebiyat, Tarih Araştırmaları Dergisi" ile başlamıştır.

Konya Halkevi, Dil, Edebiyat, Tarih, Araştırmaları Dergisi, muhtevası bakımından tamamen amacı doğrultusunda Halkevi'nin dil, edebiyat, tarih kollarının çalışma ve araştırmalarını bir arada okuyucuya sunmuştur. Dergi, Halkevi'nin yayınlarından olan bazı eserlere bölümlerinde yer vermiştir. Ayrıca ilk sayısının son sayfalarında, Halkevi yayınlarından seçmeler de vermiş, Halkevi yayınlarının bir anlamda tanıtımını yapmıştır.

Dil, Edebiyat, Tarih Araştırmaları Dergisi, Konya Halkevi'nin ilk dergi denemesidir. Dergi üç sayı çıktıktan sonra yerini bir yıl sonra Konya Dergisi'ne bırakmıştır.

Konya Dergisi üzerine aldığı vazifeyi on dört yıl boyunca en iyi şekilde sürdürmüştür. Pek çok gencin sesinin duyulmasını sağlamış, bölgesel kültürden millî kültüre Konya Halkevi'nin adını duyurmuştur. Konya Dergisi Konya'nın tarihine, coğrafyasına ve tarihî abidelerine ait en doğru ve en geniş malûmatı ihtiva etmektedir. Aynı zamanda Konya Halkevi'nin sağ kolu vazifesini görmüş, Halkevi faaliyetlerini ve haberlerini halka ulaştırmıştır. Böylece Konya Halkevi 1934'ten ilk dönem kapanış tarihine kadar yayınladığı iki dergi ile Cumhuriyet'in ve inkılâpların kökleşmesine gerekli katkısını vermiştir.

Konya Halkevi'nin 3 Eylül 1936 tarihinde yayın hayatına başlayan Konya Dergisi, gerek il çapında gerekse yurt çapında oldukça fazla ses getirmiştir. Dergi ilk sayısından otuzuncu sayısına kadar, "Konya" başlığı altında "Halkevi Tarafından Ayda Bir Çıkarılır" açıklamasıyla çıkmıştır. 30-

36 sayılar arasındaki açıklama: “Konya Halkevi Tarafından Şimdilik İki Ayda Bir Çıkarılır ve Anadolu’nun Daha Ziyade Konya Vilâyetinin Tarih ve Coğrafyasına, Jeoloji ve Etnografyasına, Halkiyat ve İnsaniyetine Ait Yazılar İhtiva Eder” şeklindedir. Sayı 37’den sonra ise “Aylık Kültür Dergisi” açıklamasıyla yayınlanmıştır. Dergi, Eylül 1936-Haziran 1950 arası 140 sayı çıkmıştır.

Konya Dergisi, diğer halkevleri dergileri gibi “Büyük inkılâbımızın yüksek prensiplerini ve ideallerini en kuvvetli bir ilim salâhiyetiyle ifade etmek ve millî kültür sahasındaki bütün faaliyetleri memleketin en seçilmiş kalemleri vasıtasıyla neşretmek ve medeni dünyadaki ilmi hareketleri takip etmek ile Türk gençlerinin ve münevverlerinin medenî seviyelerinin millî kültür hudutları içinde inkişafına hizmet eylemek ve memleketteki kültür hareketlerinden bütün vatandaşları haberdar etmek maksadıyla...”⁹² Yayın hayatına başlamış ve on dört yıl bu amaçlar doğrultusunda hizmet vermiştir.

121. sayıya kadar yapılan bu indekse, araştırmamızda 140. sayıya kadar olan kısmı da ilave ederek genişlettik. Konu muhtevalarının daha detaylı ele alındığı sistematik indekse dâhil olmayan sayıların konularını da ekleyerek tüm Konya Dergisi’nin sistematik indeksine ulaşmış olduk. Bu indekse göre işlenen konular ve ele alınış olarak genel toplamdaki yüzdelerini gösterir değerler şu şekildedir:

Konya Dergisinin Muhtevası	
Konular	Dergi İçerisindeki Yüzdesi
Edebiyat	%25
Sosyoloji	%22
Umumiyat	%21
Güzel Sanatlar	%10
Filoloji	%8
Felsefe	%5
Tatbikî İlimler	%5
Dinler	%4

Konya Dergisi’nde konuların dağılışını gösteren bu verilere göre derginin muhtevasının dörtte birini edebiyat oluşturmaktadır. Dil, edebiyat şubesi tarafından çıkarılan Konya Dergisi’nde ayrıca, sosyoloji ve umumiyat

⁹² Cumhuriyet Halk Fırkası Katibiumumiliğinin Fırka Teşkilatına Umumi Tebligatı, s.104.

da önemli bir yüzdeyi oluşturmaktadır. Bu çerçeveden bakıldığında “Konya Dergisi, edebî ve toplumu ilgilendiren konulara ağırlık vermiştir” diyebiliriz.

Görüldüğü gibi Konya Dergisi, Halkevi dergilerinden beklenen büyük ve şerefli hizmet yolunda payına düşeni yapmış “Cumhuriyet ve inkılâp prensiplerinin kökleşmesine; memleket sevgisinin, vatandaşlık vazifeleri duygusunun yükselmesine, millî an’ane ve âdetleri tetkik etmeye⁹³” muvaffak olmuştur. “Konya Dergisi’nden bugünün ve yarının çocukları birçok şey öğrenmiştir ve öğrenecektir. Konya Dergisi’ne adını aldığı Konya şehrinin şanlı ve uzun tarihi kadar yurdumuz için faydalı olacak şerefli ve uzun bir istikbâl diliyoruz⁹⁴.”

Bundan 64 yıl önce söylenen bu sözler, inanıyoruz ki, fazlasıyla yerine gelmiştir. Bugünün çocukları da “Konya”dan birçok şey öğreniyor; Konya Dergisi, Konya’nın tarihi gibi, abideleri gibi hâlâ dönemine ve geleceğe tanıklık etmektedir.

Cumhuriyet’in aydınlanma dönemine tanıklık eden Konya Dergisi’ne ve diğer Halkevi dergilerine çok şey borçluyuz. O dönemin yetiştirdiği değerli bir şahsiyet olan Arif Nushet Turgut’un da dediği gibi; “Bugün yaşları 60–80 arası olanlarımızın yarısından fazlası Halkevi’nden istifade etti, hele bir de “Konya” adlı bir mecmuası vardı ki bugün yayın hayatından çekileli 50 yılı aşmasına rağmen o olgunlukta bir mecmua yoktur. Hâlâ en ufak bir tereddüt ettiğimiz şey olursa ona bakar ona göre yazar ve anlatırız. Bu mecmuanın içindeki bilgilerin ne kadar kuvvetli ne kadar ölümsüz olduğunu bize gösteriyor”^{*} sözleri sanıyoruz ki, Konya Dergisi’nin ve Konya Halkevi’nin üstün başarısının bir delilidir. Konya Halkevi, Cumhuriyet’i aydınlatma ülküsüyle yola çıktığı o dönemde en elzem olan eğitime gerekli desteği vermiş, bu alanda Konya Dergisi ile mevcut boşluğu inanılmaz bir kuvvetle doldurmuştur.

Halkevleri, dergi yayınının yanı sıra, bölge halkını ve yurt insanını aydınlatmayı hedefleyen kitaplar da yayınlamıştır. Bu kitapların amacı, muhakkak ki, halkevlerinin hedeflerini yansıtmıştır. Kendi muhitinin kültürünü, ananesini yansıtan bu eserler yurt çapında bütünleştğinde Anadolu’nun gözü, kulağı, sesi durumunu almıştır.

Halkevleri yayın çalışmalarında, dergiciliğin yanı sıra daha çok bölge geleneklerinin ve folklorunun derlendiği yapıtlara da öncelik verilmiştir. Bunların yanı sıra dil ve edebiyat ile tarih eserleri de önemli sayılarda

⁹³ C.H.F., *Halkevleri Talimatnamesi*, Hakimiyeti Milliye Matbaası, Ankara 1932, s.6.

⁹⁴ *Konya*, Şubat 1946, S. 88, s.24.

* Arif Nushet Turgut ile yapılan söyleşiden.

çıkarılmıştır. Genel eserlerin yanı sıra en çok yayınlanan kitaplar daha çok tarih ve coğrafya yapıtları olmuştur⁹⁵.

Halkevlerinin mevcut dokuz şubesi, amaçları çerçevesinde yayın yaptığı gibi bu şubelerden Kütüphane ve Neşriyat Şubesi'nin Neşriyat bölümü şu amaçla çalışmıştır: “Bu şube Fırka'nın aynı zamanda neşriyat işlerinin de yardımcı bir uzvu olarak çalışır. Telgraf, telsiz telgraf, radyo veya sair muhabere ve tenvir vasıtalarından istifade edilerek bu vasıtalarla veya hususî tamimlerle halk arasında yayılması iltizam olunan malûmata geniş bir intişar sahası teminine gayret eder⁹⁶.”

Konya Halkevi'nin ulaşabildiğimiz kitap yayınları ise şunlardır:

1. TÜRKÇE TİPLER (Harflerin Dili ve Dillerin Soy Birliği)

Yazan: Hicri (Konya Kız Muallim Mektebi Edebiyat Muallimi)

Babalık Matbaası, Konya, 1932, 97 Sayfa

2. ORHON ALFABESİ'NİN ANADOLU'DAKİ İZLERİ

Yazan: Mahmut Mes'ut (Millî Kütüphane Müdürü)

Babalık Matbaası, Konya 1933, 19 Sayfa

3. ÖZDİLE DESTAN

Yazan: Ali Rıza (MF. V. Müfettişlerinden)

Babalık Matbaası, Konya 1933, 6 sayfa

4. MUALLİM AYAŞLI ŞAKİR (Hayatı ve Şiirleri)

Yazan: M. Faik (Konya Halkevi Müze ve Sergi Şube Reisi)

M. Muhlis (Konya Halkevi Temsil Şubesi Reisi ve Edebiyat Muallimlerinden)

Babalık Matbaası, Konya 1933, 100 Sayfa

5. SELÇUK VEZİRİ SAHİP ATA ile OĞULLARININ HAYAT ve ESERLERİ

Yazan: M. Faik Uğur (Halkevi Reisi Tarih muallimlerinden)

M. Mesut Koman (Dil, Edebiyat, Tarih Komitesi Reisi)

Türkiye Matbaası, İstanbul 1934, 232 Sayfa

6. DUYUŞLAR

Yazan: Fevziye A. Erinç

Ekekon Basımevi, Konya 1935, 80 Sayfa

7. KEMAL'İN KÖKENİ

⁹⁵ Çeçen, a.g.e., s.98.

⁹⁶ C.H.F., *Halkevleri Talimatnamesi*, s.13.

Yazan: Hicri Göncel (D.E.T. Komitesi Üyelerinden Kız Ortaokulu Türkçe Öğretmeni)

Ekekon Basımevi, Konya 1935, 60 Sayfa

8. KONYA'DA ETİ TAPINAKLARI EFLATUN PINARI

Yazan: Gaffar Totaysalgır

Sür'at Basımevi, Konya 1935, 25 Sayfa

9. SİLLE HALK ŞAİRLERİ

Yazan: M. Zeki Akyurt

Selçuk Matbaası, Konya 1935, 48 Sayfa

10. SİLLE'NİN HALK ŞAİRLERİ

Yazan: A. Kemal Akça (Öğretmen, Halkevi Dil, Tarih, Edebiyat Şubesi Üyelerinden)

Haşim Basımevi, Konya 1940, 200 Sayfa

11. ATATÜRK'ÜN KONYA'YA GELİŞLERİ (1920-1937)

Yazan: Afif Evren

Babalık Basımevi, Konya 1940, 32 Sayfa

12. SELÇUK BÜYÜKLERİNDEN CELÂLÜDDİN KARATAY İLE KARDEŞLERİNİN HAYAT ve ESERLERİ

Yazan: M. Ferid Uğur M. Mes'ud Koman

Yeni Kitap Basımevi, Konya 1940, 160 Sayfa

13. GÖRÜŞLERİM

Yazan: M. Muhlis Koner (Konya Belediye Reisi)

Ekekon Basımevi, Konya 1943, 138 sayfa

14. GELİN-KAYNANA

Yazan: M. Muhlis Koner

Yeni Kitap Basımevi, Konya 1943, 86 Sayfa

15. KONYA ESKİ ESERLER KILAVUZU

Yazan: Faik Soyman, İ. Tongur

Yeni Kitabevi, Konya 1944, 208 Sayfa

16. ILGIN FOLKLORU

Yazan: Fehim Çaylı

Yeni Kitap Basımevi, Konya 1945, 220 Sayfa

17. KONYA ÇEVRESİNDEKİ BESLENME MESELELERİ

Yazan: Prof. Dr. Saib Ragıp Atademir

Yeni Kitap Basımevi, Konya 1945, 108 Sayfa

18. KONYALI

Yazan: Naci Fikret Baştak

Yeni Kitap Basımevi, Konya 1945, 232 Sayfa

19. KONYA İLİ KÖY VE YER ADLARI ÜZERİNE BİR DENEME

Yazan: S. Sırrı Uçer (Kuleli Askeri Lisesi Tarih Öğretmeni)

M. Mes’ud Koman (Halkevi Tarih, Müze Komitesi Başkanı)

Yeni Kitap Basımevi, Konya 1945, 84 Sayfa

20. MEVLANA’NIN RESSAMLARI

Yazan: Şahabettin Uzlu

Yeni Kitap Basımevi, Konya 1945, 92 Sayfa

21. KARAMANOĞULLARI TARİHİ

Yazan: Şikari

Yeni Kitap Basımevi, Konya 1946, 339 Sayfa

22. MEVLANA’NIN TÜRBEŞİ

Yazan: Şehabeddin Uzlu

Yeni Kitap Basımevi, Konya 1946, 192 Sayfa

23. KONYA MATBUATI TARİHİ

Yazan: Mehmet Önder

Yeni Ülkü Basımevi, Konya 1949, 112 Sayfa

24. KONYA’NIN ZİRAÎ DURUM VE GELİŞME İMKÂNLARI

Yazan: Tevfik Dünder (Tarım Bakanlığı Ziraat Müşaviri)

Ülkü Basımevi, Konya 1949, 203 Sayfa

25. SON YILLARDA KONYA’NIN YETİŞTİRDİĞİ GENÇ ŞAİRLER

Yazan: E. Raşit Usman (Konya Erkek Ortaokulu Türkçe Öğretmeni)

Yeni Kitap Basımevi, Konya 1949, 80 Sayfa

26. TÜRK İSTERSE!

Yazan: İhsan Hınçer

Ekekon Basımevi, Konya 1937

27. ÖZDESTAN

Yazan: Hicri

Konya 1933

28. Konferanslar I, II, III

Ekekon Basımevi, Konya 1936, 24 sayfa

Bu eserlerin yanı sıra Halkevlerinin, tarih bölümünün bir umumî bir de ulusal savaş tarihini yazmaya çalıştığı⁹⁷ da bilinmektedir. Konya Halkevi'nin böyle bir çalışma yapmış olması kuvvetlidir. Ayrıca, "Türk Dil Kurumu'nun direktifleri doğrultusunda yurdun çeşitli yerlerinden 40 bin civarında derleme fiş toplanmıştır. Konya Halkevi'nden 1480 fiş gönderilmiştir. Bunun yanında ağızdan ağza dolaşan atasözleri de toplanarak fiş hâlinde Türk Dil Kurumu'na gönderilmiştir⁹⁸."

Konya Halkevi'nin ayrıca "resmî daireler sicillerini⁹⁹" incelemek gibi tarihî hizmetleri de mevcuttur. Konya Halkevi neşriyatlar bölümünün yaptığı hizmetlerin ulaşabildiğimiz bölümü bunlardı. Yapılan bu yayınlar sadece Konya ve çevresinde değil, tüm yurtda ses getirmiştir. Bu konuda başı çeken, her zamanki gibi, Ülkü Dergisi olmuş gerek Konya Halkevi'nin gerekse Halkevlerinin yayınlarının tanıtılmasında Ülkü'nün hizmetleri büyüktür.

SONUÇ

Halkevleri, Cumhuriyet'in ilanından sonra kurulan en önemli eğitim ve kültür kurumlarından birisidir. Yaygın eğitimin en önemli ayağını oluşturan Halkevleri, halkın sadece okuryazarlık seviyesini yükseltmekle kalmamış halkı yapılan inkılâplar paralelinde sosyal yönden de eğitmiştir.

Halkevleri, 19 Şubat 1932 tarihinde kurulduğu zaman, her çeşit kültür hareketlerinin toplandığı, kentlerden köylere kadar örgütlenebilen merkezler olmuştur. Halkevlerinin en önemli görevi halkı aydınlatmak, ülke ve yöre sorunlarına eğilmek, yetişkin insanların eğitim ve kültür seviyesini yükseltmek olmuştur. Araştırmalarımız doğrultusunda genel olarak elde ettiğimiz sonuçları şu şekilde özetlemek mümkündür:

- Halkevleri, CHP Genel Sekreterliği'nce parti örgütlerine gönderilen 12 Ocak 1932 tarihli genelgeden anlaşıldığı üzere, parti yönetim kurulunca hazırlanan, genel başkanlıkça onaylanan bir talimatname ile kurulmuştur.
- Halkevlerini, Cumhuriyet Halk Partisi örgütlemiş, yönetmiş ve gerekli maddi olanakları sağlamıştır.
- Halkevleri, kitleleri Cumhuriyet düşüncesine alıştırmak için kurulmuş, yeni rejimin temsilcileri olarak hayata geçirilmişlerdir.
- Halkevleri, Atatürk İlkeleri prensiplerinin halk arasında yayılması ve kökleşmesi için kurulmuştur.

⁹⁷ Çağlar, a.g.e., s.29.

⁹⁸ a.g.e., s.8.

⁹⁹ a.g.e., s.31.

- Halkevleri, Türk milliyetçiliğini açık bir şekilde belirtmek ve yaymak amacıyla 1912 yılında kurulan, Türk Ocaklarının iskeleti üzerine oturtulmuştur. Yani Halkevlerinin esasını; “Türk Ocakları” teşkil etmektedir.
- Halkevleri, Türk toplumunun cemaat yapısını, vatandaş statüsüne yükseltmiştir. Yaptığı faaliyetlerle “Millî, Laik ve Demokratik” bir toplum meydana getirmeyi hedeflemiştir. Halkevleri 19 yıllık birinci devre faaliyetleriyle bu hedeflerine önemli ölçüde ulaşmıştır.
- Daha önce sadece camilerde toplanan ve cemaat olarak vasıflandırılan halk, Cumhuriyet ile beraber vatandaş statüsüne yükselmiştir. Halk, Cumhuriyet’in kültür kurumları olan Halkevleri bünyesinde toplanarak kendilerini ifade etmiş, yaşadığı memleketin sorunlarına çözümler üretmiş ve hak ettiği sosyal statüsüne kavuşmuştur.
- Halkevleri her şeyden önce kültürel bir kurumdur. Bu kurumun çekirdeğini, CHP’nin 1931 yılı genel kongresinde hayata geçirilen 6 temel ilkesiyle geniş ölçüde bir kalkınma ve ilerleme planı ihtiva eden programı teşkil etmiştir.
- Cumhuriyet Halk Partisi’nce 1927 yılının genel kongresinde belirlenen eğitim politikası doğrultusunda Halkevleri, millet okulları görevini üstlenmişlerdir. İlköğretim görmemiş vatandaşları yetiştirmek, toplumun millî ve uygarlık değerlerini yükseltmek gayesiyle 19 yıl Türk halkına hizmet vermiştir.
- Halkevleri, Türkiye’de alfabe değişiminden sonra ülke düzeyinde en önemli kültür kurumları durumuna gelmiştir. Kapatılmalarından önce elli civarında dergi ve sayısız kitaplarıyla yurt genelindeki eğitim ve kültür boşluğunu doldurmuştur.
- Halkevleri, sanattan edebiyata, spordan sosyal yardıma günlük yaşamın her alanına bilinçli ve katılımcı bireyler yetiştirmiştir. Araştırmaya eğilimli gençleri, Cumhuriyet’in görüş ve düşünceleri doğrultusunda eğitmiştir.
- Halkevleri incelemeler ve derlemeler yaparak, buldukları şehirlerin etnografik, sosyolojik ve folklorik haritasını çıkartmıştır.
- Halkevleri, halkın gelenek, görenek ve kültür değerlerinin benimsenmesini sağlayarak, her alanda millîleşmesine öncü olmuştur.
- Toplumun büyük bir kısmının köylerde yaşadığı gerçeğini gözardı etmeyen Halkevleri, hizmetlerini 1940 yılında kurulan

Halkodaları ve Köycülük Kolu sayesinde, köydeki insanlara da ulaştırmıştır.

- Halkevleri, faaliyet gösterdikleri 19 yıl boyunca dokuz koldan halkın eğitimine büyük önem göstermiştir. Dil, edebiyat ve tarih kolu, halkın dil ve genel kültür seviyesini yükseltmeyi hedeflemiştir. Spor kolu bedeni eğitmeyi müzik, sosyal yardım ve temsil kolları duyguları eğitmeyi kütüphane ve neşriyat kolu eğitilen beyinleri beslemeyi hedeflemiştir. Halkevlerinin, Halk dershaneleri ve kurslar kolu ise eğitime verilen hizmetin en aktif şekilde halkla buluşmasını sağlamıştır.

- Halkevleri buldukları şehirlerde halka verdiği konferanslarla, çeşitli alanlarda açtıkları kurslarla ve sosyal etkinliklerle hizmet vermiştir. Böylece buldukları şehirlerin çağdaş medeniyetler seviyesine yükselmesini sağlamıştır. Yurt çapında yayılan yüzlerce Halkevi'nin bu doğrultuda hizmet verdiği düşünülürse, kuruluş amaçlarına büyük ölçüde ulaştıkları görülmektedir.

- Mustafa Kemal, Halkevlerinin kuruluş sırasında ülke çapında beş yüz Halkevi ve on bin Halkodası kurulmasını hedef olarak göstermiştir. Bu hedef Halkevlerinin 19 yıllık ömründe, biri yurt dışında olmak üzere 478 Halkevi'ne 4322 Halkodası'na ulaşmıştır.

- Halkevleri tek parti yönetiminin sona ermesiyle giderek zayıflamış, iktidarın Demokrat Parti'ye geçmesiyle de 1951 yılında kapatılmıştır.

- Kapatılan bu ilk dönem (1932- 1951) Halkevleri, başta eğitim alanı olmak üzere, birçok alanda verdiği üstün hizmetleri ile tarihe adını altın harflerle yazdırmıştır.

Halkevlerinin 1932-1951 yılları arasındaki ilk dönem hizmetlerini bu şekilde özetlemek mümkündür. Araştırmamızda ele aldığımız Konya Halkevi, 19 Şubat 1932 tarihinde 14 vilayette açılan Halkevlerinden biri olup; hizmet verdiği on dokuz yıl boyunca bölge halkını dokuz koldan sarmış; eğitim başta olmak üzere hemen her alanda çalışma yapmış ve 1932-1951 yılları arasındaki ilk dönemde sayısız yeniliğe öncülük etmiştir. Halkın okulu, sığındığı yuvası olan Konya Halkevi, halkından ve basınından inanılmaz bir destek görmüş; yaptığı önemli atılımlarıyla ulusal basında da sık sık gündeme gelmiştir. On dokuz yıllık faaliyet bilançosunda sayısız kurs açmış, birçok kitap yayınlamıştır. Konya Halkevi ayrıca yurt dışında bile ilgi uyandıran, Halkevi dergileri içerisinde en uzun soluklu dergilerden biri olan "Konya"yı eğitim ve kültür sahasına kazandırmıştır.

Konya Halkevi, diğer Halkevleri gibi on dokuz yıllık faaliyetleri içerisinde halkın beden, fikren ve ruhen eğitilmesine ve terbiye almasına yardımcı olmuştur. İnkılaplar silsilesi doğrultusunda, savaştan yeni çıkmış halkın yeni rejimi kavrayıp, benimsemesine yardımcı olmuştur. Ayrıca halk kendi evlerinde eğitim almış, aldığı bu eğitim sonunda iş sahibi olmuş, Cumhuriyet’in okuryazar aydını arasında yerini almıştır. Özellikle harf inkılabı sonrasında önemli bir vazifeyi üstlenen Halkevleri, bu noktada tam bir eğitim kurumu durumunu almış; fedakârca çalışan öğretmenleriyle, zengin kütüphanesiyle bulunduğu şehirlerde tam bir ilgi odağı durumuna gelmiştir.

Halkevlerinin eğitim felsefesinin önemli bir kolunu da; beden ve ruhen eğitim aşaması oluşturmuştur. Halkevleri, pek çok genci spor kolu çalışmalarında bir araya getirmiş gençlerin beden ve ruhen eğitilmesine imkân tanımıştır. Ayrıca Halkevleri halkı evinin huzurunda toplayarak kaynaştırmış millî birliği ve beraberliği sağlayarak beraber olma ruhunu da aşılamıştır. Millî bayramlar, törenler, yıl dönümleri Halkevlerinin ruhları toplu biçimde eğittiği en önemli zamanlar olmuştur.

Konya Halkevi de üzerine aldığı sorumluluğu en iyi biçimde başarıya dönüştürmüş eğitimde şehrin söz sahibi kurumu olmuştur. Yediden yetmişe eğittiği şehir halkının kimi zaman okulu, kimi zaman yuvası olmuştur. Şehrin ilkokullarında kurslar açmış verdiği kurs hizmetleri, cezaevindeki mahkumlara kadar uzanmıştır. Bu da bizlere Konya Halkevi’nin “eğitimsiz insan bırakmamak” azminde olduğunu göstermektedir. Konya Halkevi, çatısı altından geçen sayısız insanı eğitmiş, iş vermiş; o değerli insanların bugünün saygın isimleri arasında olmasını sağlamıştır. Bir dönemin meşaleleri olan Halkevlerinin, en güzel örneklerinden birini, şüphesiz ki, Konya Halkevi temsil etmiş yaktığı eğitim meşalesi o çatı altında sönse de bugün pek çok çatı altında yanmaya devam etmektedir.

KAYNAKÇA

A. Süreli Yayınlar

a. Gazeteler

Ekekon, 23 Şubat 1940.

Cumhuriyet, 2 Kanun-i Evvel 1931.

Hâkimiyeti Millîye, 25 Haziran 1932

Ekekon, 4 İkinci Kanun 1936.

Ekekon, 28 Birinci Kanun 1936.

Ekekon, 5 Ağustos 1938.

Ekekon, 24 Birinci Teşrih 1939.

Ekekon, 6 Haziran 1940.

Ekekon, 2 Temmuz 1942.

Ekekon, 7 Temmuz 1942.

Babalık, 4 Mart 1943.

Babalık, 23 Birinci Kanun 1944.

Babalık, 26 Haziran 1945.

Ekekon, 21 Kasım 1945.

Selçuk, 28 Kasım 1945.

Babalık, 15 Aralık 1945.

Selçuk, 26 Aralık 1945.

Selçuk, 6 Şubat 1945.

Selçuk, 9 Şubat 1945.

Babalık, 21 Mart 1946.

Babalık, 14 Kasım 1946.

Selçuk, 11 Şubat 1947.

Selçuk, 2 Mayıs 1947.

Selçuk, 13 Haziran 1947.

Babalık, 3 Temmuz 1947.

Selçuk, 9 Eylül 1947.

Ekekon, 29 Eylül 1947.

Selçuk, 14 Ekim 1947.

Babalık, 15 Ocak 1948.

Babalık, 6 Ocak 1948.

Babalık, 12 Ağustos 1948.

Yeni Konya, 6 Ocak 1950.

Ekekon, 10 Şubat 1950

Ekekon, 21 Şubat 1950.

b. Dergiler

Konya, Şubat 1942, S.40, s.43.

Konya, Şubat 1943, Sayı 52, s.2.

Konya, Temmuz 1943, S.57, s.52.

Konya, Ağustos-Eylül 1943, S.53–59, s.59

- Konya*, İkinci Teşrin-Birinci Kanun 1943, S.61-62, s.54.
Konya, Ağustos 1944, S.70, s.49.
Konya, Eylül-I.Teşrin 1944, S.71-72, s.55.
Konya, İkinci Teşrin 1944, S.73, s.52.
Konya, Birinci Kanun 1944, Ocak, Şubat, Mart 1945, S.74-75-76-77, s.63.
Konya, Temmuz 1945, S.81, s.32.
Konya, Temmuz 1945, S.81, s.15.
Konya, Şubat 1946, S.88; s.32.
Konya, Temmuz-Ağustos 1946, S.93-94, s.32.
Konya, Mayıs 1948, S.115, s.16.
Konya, Haziran-Temmuz 1948, S.116-117, s.63.
Konya, Ocak-Şubat 1949, S.123-124, s.51.
Konya, Mart-Nisan 1949, S.125-126, s.36.
Konya, Mayıs-Haziran 1949, S.127-128, s.56.
Konya, Temmuz-Ağustos 1949, S.129-130, s.64.
Konya, Şubat 1946, S.88; s.32.
Konya, Şubat 1946, S. 88, s.24.
Ülkü, Mayıs 1948, S.17, Seri II, s.45.
Türk İllüstrasyonu Konya Fevkalade Nüshası, 23 Nisan 1938, No: 67/1.

B. Kitaplar

- BALTACIOĞLU, İsmail Hakkı, *Halkın Evi*, Ulus Basımevi, Ankara 1950.
BAŞGÖZ, İlhan, *Türkiye'nin Eğitim Çıkmazı ve Atatürk*, Kültür Bakanlığı Yayını, Ankara 1995.
C.H.F., *Halkevleri Talimatnamesi*, Hakimiyeti Millîye Matbaası, Ankara 1932.
C.H.F., *C.H.F. Katibiumumiliğinin Fırka Teşkilatına Tebligatı*, C.1, Hâkimiyeti Millîye Matbaası, Ankara 1933.
CHP, *Halkevleri 1940*, Ulusal Matbaa, Ankara 1940.
CHP, *Halkevleri ve Halkodaları (1932-1942)*, Alâeddin Kırıl Basımevi, Ankara 1942.
CHP, *Sayısal Veriler ve Resimli Halkevleri Katalogu*, Ankara CHP Genel Merkez Kütüphanesi.
ÇAĞLAR, Behçet Kemal, *1935 Halkevleri*, Ulus Basımevi, Ankara 1935.
ÇEÇEN, Anıl, *Halkevleri*, Gündoğan Yayınları, Ankara 1990.

- DÜNDAR, Ali, *Atatürk Devrim ve İlkeleri Işığında Eğitim ve Dil*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 2002.
- ERGUN, Mustafa, *Atatürk Devri Türk Eğitimi*, Ocak Yayınları, Ankara 1997.
- GENCAY, Cevat, *Halk Eğitimi*, A.Ü Eğitim Fakültesi Yayınları, Ankara 1979.
- GÜZ, Nurettin, *Halkevleri Dergileri (1932-1950)*, İletişim Dizisi No:1, Ankara 1995.
- Halkevlerinin 1933 Senesi Faaliyet Raporları Hulâsaları*, Hakimet-i Milliye Matbaası, Ankara 1934.
- Halkevlerinin 1934 Senesi Faaliyet Raporları*, Ulus Basımevi, Ankara 1935.
- Halkevlerinin 1935 Senesi Faaliyet Raporları Hulâsası*, Ulus Basımevi, Ankara 1936.
- KARADAĞ, Nurhan, *Halkevleri Tiyatro Çalışmaları (1932-1951)*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 1998.

C. Makaleler

- ÇALIK, Ziya, "Eğitmenler", *Ekekon*, 15 Şubat 1940.
- ÇAVDAR, Tevfik, "Halkevleri", *Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi*, C.4, İletişim Yayınları.
- ÇINAR, Hüsnü, "Halkevi Dershaneleri ve Dil Kursları", *Yeni Konya*, 11 Eylül 1949.
- KAPLAN, Kadri, "Türk Kültürü, Halkın ve Gençliğin Ulusal ve Çağdaş Eğitimi ve Halkevleri", *Halkevleri Dergisi*, Mart 1973, S. 79.
- KARPAT, Kemal, "The People's Houses in Turkey", *The Middle East Journal*, Winter-Spring 1963.
- KANSU, Nafi, "Halkevleri Hakkında Bir Konuşma", *Konuşmalar*, B.3, CHP Halkevleri Neşriyatı, Ankara Birinci Teşrin 1942.
- KİŞMİR, Şeref, "Konya Dergisi", *Konya*, Şubat 1946, S.88.
- KURŞUN, Tahir, "Halkevi Binası", *Yeni Ses*, 13 Eylül 1935.
- KUM, Naci, "Basın ve Yayında", *Yeni Konya*, 5 Eylül 1949.
- ÖZERDİM, Sami, "Halkevlerinin Kitaplık ve Yayınları", *Halkevleri Dergisi*, Aralık 1973, S. 86.
- ÖZSARI, Mustafa, "Türk Dil Kurumu-Halkevleri Dil Çalışmaları", *Türk Dili, Dil ve Edebiyat Dergisi*, TTK, Eylül 2002, S. 609.
- YAKIŞ, Hüseyin, "Cumhuriyetin 50. Yılında Halkevleri", *Halkevleri Dergisi*, Şubat 1973, S. 78.

YÜCEL, Hasan Ali, “Öğretmenlerimizin Halkevinde Çalışmaları”, *Ekekon*, 23 Şubat 1940.

D. Söyleşi Yapılan Kişiler (Ocak- Şubat 2004)

- Arif Nushet TURGUT
- Hilmi EMİNOĞLU
- Sefa ODABAŞI